

جغرافیا و روابط انسانی، پاییز ۱۴۰۴، دوره ۸، شماره ۳، صص ۹۹-۱۲۳

تحلیل شاخص‌های توسعه ورزش بر توسعه شهری با رویکرد آینده پژوهی (مطالعه موردی: شهر اهواز)

رضا دریس^۱، اسماعیل ویسیا^{۲*}، امین خطیبی^۳، سیدحسین مرعشیان^۴

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز،

ایران

۲- گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

vaysia@scu.ac.ir

۳- دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

۴- دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۰۸

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۶/۱۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۱۱

چکیده:

توسعه ورزش نقش کلیدی در پیشرفت شهرها ایفا می‌کند، چرا که با ایجاد فضاهای عمومی فعال و تقویت ارتباطات اجتماعی، به بهبود کیفیت زندگی شهری کمک می‌نماید. سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی نه تنها فرصت‌های جدیدی برای جذب گردشگران و افزایش درآمدهای اقتصادی فراهم می‌آورد، بلکه نقش مهمی در پویایی و توسعه پایدار شهرها ایفا می‌کند. در همین راستا پژوهش حاضر، با اتخاذ رویکرد آینده‌پژوهی و با هدف کاربردی و توصیفی-تحلیلی، به بررسی شاخص‌های توسعه ورزش بر توسعه شهری در شهر اهواز می‌پردازد. داده‌های مورد نیاز از طریق منابع کتابخانه‌ای و پرسشنامه جمع‌آوری شده و جامعه آماری آن شامل ۵۰ نفر از خبرگان، اساتید دانشگاه، مدیران و کارشناسان فعال در زمینه‌های شهر، توسعه شهری و ورزش در شهر اهواز است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش دلفی و ماتریس اثرات متقاطع (میک‌مک) انجام شده است. نتایج این پژوهش نشان داد که از میان ۲۳ زیرشاخص، ۱۴ عامل به عنوان محرک‌های کلیدی برای آینده توسعه ورزش بر توسعه شهری شناسایی شده‌اند که دارای بیشترین تأثیرگذاری و کمترین تأثیرپذیری هستند. در این میان، سه زیرشاخص درآمدهای مالیاتی از فعالیت‌های ورزشی و رویدادها، افزایش آگاهی زیست‌محیطی از طریق رویدادها و فعالیت‌های ورزشی در طبیعت و افزایش فعالیت‌های تجاری و گردشگری ورزشی به ترتیب بالاترین تأثیر توسعه ورزش را بر توسعه شهری اعمال می‌کنند. به‌طور کلی، توسعه زیرساختی و محیطی، با قرار گرفتن در ناحیه اول (عوامل تأثیرگذار) بیشترین پتانسیل را برای افزایش توسعه ورزشی بر توسعه شهری ایفا می‌کنند و نیازمند مدیریت هوشمندانه برای تقویت جنبه‌های مثبتشان هستند. این در حالی است که عوامل توسعه اجتماعی و فرهنگی کمترین تأثیر را نشان می‌دهند. که لزوماً به معنای بی‌اهمیتی آنها نیست، بلکه نشان‌دهنده نیاز به رویکردهای مکمل و هماهنگ برای فعال‌سازی این بخش‌ها است. این یافته‌ها به مسئولان و سیاست‌گذاران کمک می‌کند تا با اتخاذ تصمیم‌گیری‌های آگاهانه و رویکردی جامع، تلاش‌های خود را بر تقویت زیرساخت‌های ورزشی، توسعه فعالیت‌های اقتصادی مرتبط با ورزش و ارتقای آگاهی زیست‌محیطی متمرکز کنند.

واژگان کلیدی: توسعه، توسعه ورزش، توسعه شهری، آینده پژوهی، شهر اهواز.

۱. مقدمه:

شهرها به سرعت در حال تغيير و تحول هستند و اين تغيير و تحولات تأثير عميقي بر ساختار اجتماعي، اقتصادي و فرهنگي جوامع مي گذارند و شهر را به عنوان مراکز اصلي فعاليت هاي انساني، به محل تجمع افراد، كسب و كارها و خدمات تبديل مي كند (Wang & Yang, 2025: 1029). در كنار اين تغيير و تحولات، صنعت ورزش به عنوان يكي از ارکان مهم اقتصاد شهري، نقش مهمي در توسعه و پيشرفت شهري ايفا مي كند در واقع يكي از دغدغه هاي مهمي كه امروزه در شهرها بايد به آن توجه نمود موضوع ورزش است كه با جهاني شدن، تجاري سازي ورزش و علاقه زياد رسانه ها به ورزش، اهميت سياسي، اقتصادي و اجتماعي- فرهنگي ورزش را افزايش داده است (Dickson & Zhang, 2021: 3) و به عنوان يك راهكار استراتژيك، نقش محوري در تحقق اهداف توسعه اي كشورها ايفا مي كند. اين پديده، كه ريشه هاي عميقي در فرهنگ هاي گوناگون دارد، از يك فعاليت صرفاً فزيكي براي بقاء، به ابزاري براي پرورش ابعاد جسماني، رواني و اجتماعي تبديل گرديده است و زمينه را براي ظهور رفتارهاي رقابتي و در نهايت شكل گيري ورزش قهرماني فراهم کرده است؛ به گونه اي كه ورزش از يك حرکت صرفاً فزيكي به ابزاري پيچيده و چندوجهي براي پرورش استعدادها، افزايش توانمندی ها و تحقق اهداف اجتماعي و فردي بدل شده است (قنبري فيروزآبادي و همكاران، ۲۰۲۰: ۱۸۰). به همين منظور براي توسعه مناسب ورزش در هر كشور بايد به هريك از مؤلفه هاي ورزش به صورت مناسبي توجه و تأكيد داشت (متقي شهري و همكاران، ۲۰۱۹: ۲۰). در واقع؛ توسعه ورزش يك فرآيند جامع و هدفمند است كه امكانات و فرصت هاي پايداري را براي مشاركت تاممي افراد جامعه، با هر سطح توانايي، در فعاليت هاي ورزشي فراهم مي كند. اين مفهوم شامل تقويت زيرساخت ها، تربيت نيروي انساني متخصص، فرهنگ سازي و ترويج سبك زندگي فعال، شناسايي و پرورش استعدادها و تضمين دسترسي عادلانه به امكانات ورزشي مي شود (King et al, 2018: 17) **در واقع**، اين رويکرد جامع، ورزش را به عنصري جدائي ناپذير از زندگي روزمره تبديل کرده و آن را به ابزاري قدرتمند براي ارتقاي سلامت جسمي و رواني، ايجاد نشاط اجتماعي، تقويت همبستگي جامعه و دستيابي به دستاوردهاي ورزشي در سطوح محلي، ملي و بين المللي مبدل مي سازد. در نهايت، توسعه ورزش كمك شاياني به توسعه پايدار شهري و اجتماعي مي كند (Kogler et al, 2025: 1).

با توجه به مطالب گفته شده مي توان بيان كرد كه موضوع تعيين جايگاه و اهميت ورزش در توسعه شهرها و مناطق غير قابل ترديد است به گونه اي كه كلارك معتقد است كه در حال حاضر عوامل زيبايي شناختي در توسعه شهرها غالب است كه امكان ايجاد شرايط مناسب براي ورزش و تفريح را فراهم مي كند. در مفهوم كلارك، ورزش و تفريح عناصر مهم استراتژي هاي توسعه شهري هستند كه به طور سنتي تحت سلطه صنعت هستند (Kruszyńska & Poczta, 2019: 19). در واقع، رابطه بين دو مقوله ورزش و شهر، يك رابطه متقابل است. اين رابطه از سويي شامل اثرات ورزش بر شهر و شهرنشيني مي شود و از سويي ديگر، نفوذ توسعه شهرها در ورزش را در بر مي گيرد (همتي مرادآبادي و همكاران، ۱۳۹۷: ۱۰۶). بنابراين، توسعه ورزش، چه از لحاظ كيفي و چه از نظر كمّي، آن را به يك مقوله نوين و پيچيده تبديل کرده است كه مي توان از آن با عنوان ورزش مدرن نام برد. ويژگي هاي منحصر به فرد اين نوع ورزش، موجب تأثيرگذاري شديد آن بر بخش هاي مختلف زندگي امروزي در سطح خرد و كلان شده اند (Su et al, 2023). به همين منظور براي دستيابي به يك توسعه شهري قوي، توسعه ورزش نيازمند

همراهی با عوامل متعددی است که رشد اقتصادی یکی از کلیدی‌ترین آن‌ها محسوب می‌شود و رابطه‌ای پیچیده و نزدیک بین توسعه صنعت ورزش و رشد اقتصادی شهری وجود دارد. از یک سو، توسعه صنعت ورزش می‌تواند به شکل‌گیری تصویر شهری مطلوب، افزایش رقابت‌پذیری شهری، جذب استعدادهای، شرکت‌ها و سرمایه‌گذاری‌های بیشتر و همچنین ترویج تحول و ارتقاء اقتصاد شهری کمک شایانی کند. از سوی دیگر، رشد سریع اقتصاد شهری نیز بستری گسترده برای مصرف و فضای بازار برای صنعت ورزش فراهم می‌آورد تا این صنعت بتواند نیازهای شهروندان را به نحو بهتری برآورده سازد (Xu & Yang, 2019, Pranata et al, 2023:157). بنابراین، برنامه‌ریزی جامع برای توسعه زیرساخت‌های ورزشی، ترویج فرهنگ ورزش در میان شهروندان و ادغام ورزش در سیاست‌های توسعه شهری، گامی حیاتی در جهت ساختن شهرهایی سالم‌تر، فعال‌تر و پویاتر خواهد بود (Xiong et al, 2025).

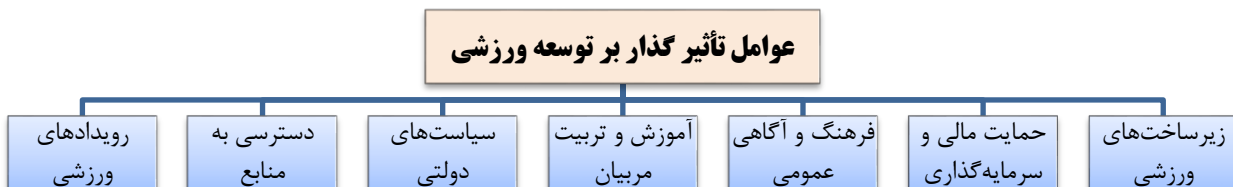
در همین راستا می‌توان گفت پرداختن به موضوع توسعه ورزش و نقش آن بر توسعه شهری در قالب رویکرد آینده‌پژوهی در شهر اهواز از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است، زیرا این رویکرد امکان شناسایی، تحلیل و پیش‌بینی روندهای آینده را فراهم می‌سازد و بر اساس آن برنامه‌ریزی‌های استراتژیک و بلندمدت را امکان‌پذیر می‌سازد. در شرایطی که شهر اهواز با چالش‌هایی نظیر رشد سریع جمعیت، نیاز مبرم به فضاهای عمومی، توسعه زیرساخت‌های شهری و رونق اقتصادی مواجه است، سرمایه‌گذاری در حوزه ورزش می‌تواند نقش کلیدی در حل این مسائل ایفا کند. در واقع ورزش نه تنها به عنوان یک فعالیت تفریحی و سلامت‌بخش، بلکه به عنوان ابزاری مؤثر در بهبود کیفیت زندگی، تقویت روحیه اجتماعی و ایجاد فرصت‌های اقتصادی و اشتغال محسوب می‌شود. توسعه فضاهای ورزشی مدرن و کارآمد می‌تواند جذب گردشگران داخلی و خارجی را افزایش دهد، رونق اقتصادی شهر را تسریع کند و در ایجاد زیرساخت‌های مقاوم و پایدار نقش مؤثری ایفا نماید. با بهره‌گیری از رویکرد آینده‌پژوهی، می‌توان راهکارهای نوآورانه و مبتنی بر تحلیل‌های علمی ارائه داد که نیازهای فعلی را برآورده نموده و در عین حال، راهکارهای پایدار و مقاومی برای آینده ارائه می‌دهد. این رویکرد، کمک می‌کند تا با شناخت روندهای احتمالی، سیاست‌ها و طرح‌های توسعه‌ای به گونه‌ای طراحی شوند که شهر اهواز در آینده به سمت رشد متوازن، توسعه پایدار و مقاوم در برابر بحران‌ها حرکت کند. بنابراین، توجه جدی به توسعه ورزش در قالب این رویکرد، می‌تواند نقش مهمی در شکل‌گیری شهری پویا، سالم و مقاوم ایفا کند که فرصت‌های برابر و امکانات متنوعی برای تمامی شهروندان فراهم می‌آورد. از این رو، سوال اصلی پژوهش حاضر این است: عوامل کلیدی مؤثر بر توسعه ورزش و تأثیر آن بر توسعه شهری در شهر اهواز کدامند؟

۲. مبانی نظری پژوهش

توسعه ورزش و تأثیر آن بر توسعه شهری موضوعی است که به‌طور فزاینده‌ای در محافل علمی و اجتماعی مورد توجه قرار گرفته است. ورزش نه تنها به‌عنوان یک فعالیت فیزیکی بلکه به‌عنوان یک ابزار اجتماعی و اقتصادی در نظر گرفته می‌شود که می‌تواند در ایجاد و توسعه زیرساخت‌های شهری، بهبود کیفیت زندگی و جذب گردشگر مؤثر باشد. در این بخش، ابتدا به تعاریف و عوامل اثرگذار بر توسعه ورزشی پرداخته می‌شود. سپس، با بررسی دقیق مفهوم توسعه شهری و ابعاد مختلف آن، تلاش می‌شود تا هم‌بستگی عمیق و متقابل میان توسعه ورزش و توسعه شهری روشن گردد.

۲-۱. توسعه ورزش:

توسعه ورزش در شهرها موضوع تازه‌ای نیست. یونانی‌های باستان و رومی‌ها نیز زیرساخت‌های ورزشی برای اوقات فراغت، تفریح و سرگرمی ساکنان خود ارائه کرده‌اند؛ اما آنچه در دوره‌های اخیر بسیار واضح به نظر می‌رسد، این است که با جهانی شدن، توسعه ورزش به طور فزاینده‌ای به عنوان بخشی از سرمایه فرهنگی و اوقات فراغت در شهرها در نظر گرفته شده است (آهنگری و همکاران، ۱۳۹۶: ۵۲). در واقع توسعه از طریق ورزش یکی از سریع‌ترین جنبه‌های رو به رشد، جهانی‌سازی ورزش است که عمده این رشد در اثر نیروی بالقوه آن است در مطالعات مشخص شده که ورزش و فعالیت بدنی سبب افزایش "هوش هیجانی" و "وضعیت اقتصادی - اجتماعی" می‌شود (Rajesh et al, 2021). توسعه پایدار ورزش به قابلیت استمرار و تداوم برنامه‌های توسعه ورزش برمی‌گردد به گونه‌ای که این برنامه‌ها در واژه‌هایی از مشارکت برای پایداری محیطی، اقتصادی و اجتماعی نیز بیان می‌شوند و تلاش‌هایی برای تاکید همزمان هر دو جنبه صورت گرفته است. در واقع، توسعه ورزش به عنوان یک عامل کلیدی و چندبعدی، نقشی بی‌بدیل در پاسخگویی به نیازهای شهری ایفا می‌کند و به معنای تداوم و استمرار برنامه‌های ورزشی است (کاربر جعفرآبادی و همکاران، ۱۴۰۲: ۲۱۰). شولنکورف و همکاران (۲۰۲۳) "توسعه ورزش" و "ورزش برای توسعه" (توسعه از طریق ورزش) را به عنوان دو بازوی اصلی توسعه ورزش مفهوم‌سازی کرده‌اند. اگرچه این رویکردها مرتبط و همپوشان هستند، اما از نظر هدف و تمرکز تفاوت‌هایی دارند؛ به طوری که تمرکز اولیه "توسعه ورزش" بر افزایش فرصت‌ها و کیفیت‌های خاص ورزشکاران است (Schulenkorf et al., 2023). این در حالی است که "توسعه از طریق ورزش" فراتر از خود ورزش، به حوزه پیچیده‌تر توسعه جامعه گسترش می‌یابد (Kogler et al, 2025: 3). به طور کلی عوامل زیادی بر توسعه ورزشی تأثیرگذار می‌باشند که در ادامه به بررسی برخی از این عوامل پرداخته شده است. (شکل ۱)

شکل (۱). عوامل تأثیرگذار بر توسعه ورزشی

- ❖ زیرساخت‌های ورزشی: وجود و کیفیت تأسیسات ورزشی مانند استادیوم‌ها، سالن‌های ورزشی و پارک‌های عمومی تأثیر مستقیم بر رشد فعالیت‌های ورزشی دارد (Wang et al, 2024:3).
- ❖ حمایت مالی و سرمایه‌گذاری: تأمین بودجه و سرمایه‌گذاری‌های خصوصی و دولتی در ورزش نقش مهمی در توسعه آن دارد (قنبری فیروزآبادی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۸۱).
- ❖ فرهنگ و آگاهی عمومی: نگرش مثبت جامعه به ورزش و ترویج فعالیت‌های ورزشی در میان افراد می‌تواند مشارکت بیشتری را جلب کند (Xiong et al, 2025).
- ❖ آموزش و تربیت مربیان: کیفیت تعلیم و تربیت مربیان و متخصصان ورزشی می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر عملکرد ورزشکاران داشته باشد (Lohmann et al, 2021).

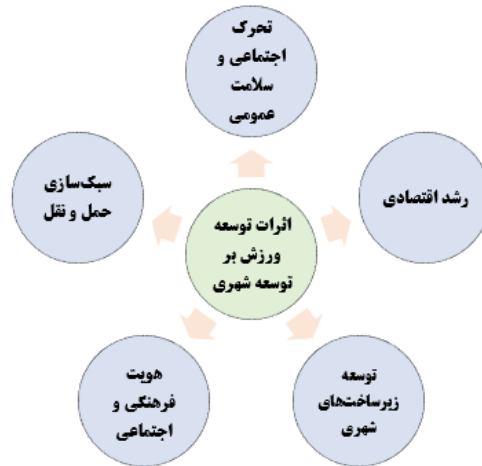
- ❖ سیاست‌های دولتی: قوانین و سیاست‌های مرتبط با حمایت از ورزش و ترویج فعالیت‌های ورزشی به ویژه در سطح محلی و ملی می‌تواند زمینه‌ساز این توسعه باشد (رضائی و همکاران، ۱۳۹۹: ۵۹).
- ❖ دسترسی به منابع: تامین تجهیزات ورزشی و ایجاد فضاهای مناسب برای تمرین نیز از جمله عوامل کلیدی در توسعه ورزشی به شمار می‌روند. (آزادی و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۴۵)
- ❖ رویدادهای ورزشی: برگزاری مسابقات و رویدادهای ورزشی می‌تواند به گسترش توجه به ورزش و تشویق افراد به این فعالیت‌ها کمک کند (Parra-Camacho et al, 2023). تجمع این عوامل می‌تواند به رشد و توسعه پایدار ورزش در جوامع مختلف منجر شود.

۲-۲. توسعه شهری:

یکی از مهمترین چالش‌های جوامع امروزی، نیل به توسعه، پیشرفت و ترقی است. آرمان "توسعه" هدف اصلی بسیاری از فعالیت‌ها و کوشش‌های بشر تلقی می‌گردد. شهر به عنوان مکان و بستر فضایی حیات اکثریت ساکنان زمین دارای مفهوم خاصی از توسعه است که می‌بایستی مورد تحلیل قرار گیرد. آنچه که در مفهوم توسعه دارای وحدت نظر در تمامی مکان‌ها و جوامع می‌باشد، بهبود و پیشرفت تدریجی و همه جانبه در تمام ابعاد و عرصه‌های جامعه است، از این رهیافت توسعه، فرآیندی همه‌جانبه و تدریجی می‌باشد و در بلندمدت تحقق می‌یابد. اگر توسعه را گذر از مرحله‌ای به مرحله دیگر معنا کرد در بطن مفهوم آن سه واژه کلیدی تحول، تغییر و پیشرفت جای می‌گیرد. تحول، فرایند تغییر در یک دوره طولانی‌مدت، تغییر فرایند قابل اندازه‌گیری در دوره کوتاه مدت و پیشرفت، روند پویای حرکت و تغییر روبه جلو در گذر زمان است. توسعه در لغت به معنای رشد تدریجی در جهت پیشرفته تر شدن، قدرتمندتر شدن و حتی بزرگتر شدن است (خیاط و همکاران، ۱۴۰۴: ۸). در واقع توسعه شهر فرایندی است متأثر از عوامل اقتصادی، زیست‌محیطی، اجتماعی، سیاسی و جمعیتی که در طول تاریخ مراحل مختلفی را طی کرده است (Cervero, 2020). از این رو با توجه به اهمیت مقوله پایداری در اهداف توسعه شهرها دامنه گسترده‌ای از مجموعه نیازهای اجتماعی- اقتصادی و فرهنگی اکولوژیک و کالبدی برای حرکت به سوی پایداری مورد توجه است که می‌تواند در قالب شاخص‌های پایداری شهر تعریف و تدقیق گردد (زننگنه شهرکی و همکاران، ۱۴۰۰: ۹۳).

۲-۳. اثرات توسعه ورزش بر توسعه شهری

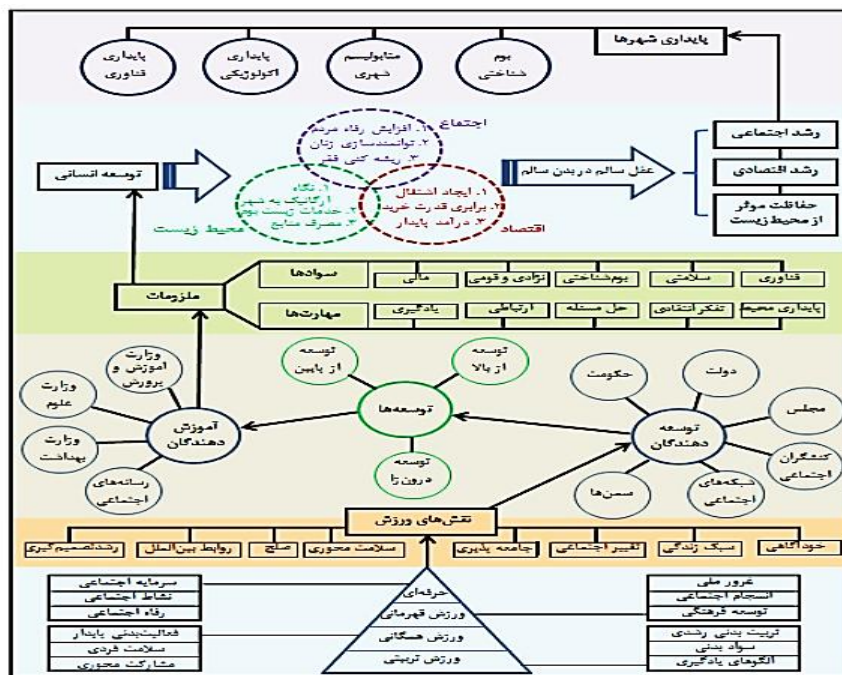
توسعه ورزش به عنوان یکی از ارکان اساسی در پیشبرد توسعه شهری، تأثیرات عمیق و چندجانبه‌ای بر ساختار اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی شهرها دارد. این اثرات به‌طور مستقیم بر روی سطح کیفیت زندگی شهروندان و همچنین پایداری شهری تأثیر می‌گذارند (Bowers & Green, 2016: 15). بدون شک، ورزش در توسعه شهری نقش اساسی و چندبعدی دارد. این نقش به ابعاد فیزیکی و زیرساختی محدود نیست، بلکه شامل جنبه‌های بیشتری همچون توسعه انسانی، پایداری شهری و حفاظت از محیط زیست نیز می‌شود (Wang et al, 2024: 3). در همین راستا می‌توان گفت که ورزش، به عنوان یک کاتالیزور قدرتمند، به وضوح بر توسعه شهری تأثیرگذار است (Pranata et al, 2023: 157). در واقع توسعه ورزش و تأثیر آن بر توسعه شهری یک موضوع چندبعدی است که شامل ابعاد اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی می‌شود. در شکل (۲) به برخی از جنبه‌های این موضوع اشاره شده است:

شکل (۲). اثرات توسعه ورزش بر توسعه شهری

منبع: (Anthony Jnr, 2025:651. Cervero,2020. Buscarini et al, 2021, Wang et al, 2024).

۱. **تحرك اجتماعي و سلامت عمومي:** توسعه امکانات ورزشي می‌تواند به افزایش تحرك اجتماعي و سلامت عمومي شهروندان کمک کند. با ایجاد فضاهای ورزشي مناسب، افراد بیشتری تشویق به شرکت در فعالیت‌های بدني می‌شوند که این خود به کاهش بیماری‌های مربوط به کم‌تحركي کمک می‌کند (Anthony Jnr,2025:651).
۲. **رشد اقتصادي:** ورزش می‌تواند به عنوان یک موتور اقتصادي عمل کند. برگزاری مسابقات ورزشي بزرگ می‌تواند گردشگری را افزایش دهد و به فروش کالاها و خدمات محلي کمک کند. همچنین سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشي موجب ایجاد فرصت‌های شغلي جدید می‌شود (Xu & Yang, 2019).
۳. **هویت فرهنگی و اجتماعي:** ورزش به عنوان یک بخش از فرهنگ شهری می‌تواند به تقویت هویت اجتماعي شهروندان کمک کند. تیم‌های ورزشي محلي می‌توانند حس تعلق و همبستگی را در جامعه تقویت کنند و به ایجاد یک فرهنگ شهری غنی‌تر کمک کنند (Cervero,2020).
۴. **توسعه زیرساخت‌های شهری:** نیاز به ایجاد و نگهداری از مجموعه‌های ورزشي، پارک‌ها و فضاهای عمومي باعث توسعه و بهبود زیرساخت‌های شهری می‌شود. این امر می‌تواند به بهبود کیفیت زندگی شهروندان و جذاب‌تر شدن شهرها برای ساکنان و بازدیدکنندگان منجر شود (Buscarini et al,2021).
۵. **سبک‌سازی حمل و نقل:** توسعه ورزش‌های جمعي و رویکردهای فعال (مانند دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی) می‌تواند به کاهش ترافیک و آلودگی هوای شهر کمک کند و باعث شود که شهرها مکانی سالم‌تر و دوست‌دار محیط زیست‌تری باشند (Wang et al,2024). به طور کلی، توسعه ورزش در یک شهر می‌تواند به عنوان یک عامل کلیدی برای بهبود کیفیت زندگی، رشد اقتصادي و ایجاد جامعه‌ای سالم‌تر و پایدارتر عمل کند. در شکل (۳) به تبیین نقش ورزش در توسعه شهری پرداخته شده است.

شکل (۳). مدل مفهومی نقش ورزش در توسعه شهری

منبع: (ابوطالبی و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۰۳، Wang et al,2024, Lu et al,2021, Buscarini et al,2021)

۴-۲. پیشینه‌ی پژوهش

بررسی پیشینه‌های پژوهشی داخلی و خارجی در زمینه توسعه ورزش و توسعه شهری اهمیت بسزایی دارد، زیرا این مطالعات به ما دیدگاهی جامع و چندجانبه درباره روابط و تاثیرات متقابل این دو حوزه ارائه می‌دهند. پژوهش‌های داخلی معمولاً بر شرایط و چالش‌های خاص شهرهای کشور ما تمرکز دارند و راهکارهای بومی و متناسب با نیازهای فرهنگی و اقتصادی را مورد بررسی قرار می‌دهند، در حالی که پژوهش‌های خارجی با بهره‌گیری از تجربیات و مدل‌های موفق در دیگر کشورها، راهکارهای نوآورانه و قابل تطبیق را معرفی می‌کنند. این مطالعه‌های مرجع، پایه‌ای قوی برای تحلیل وضعیت موجود و طراحی راهکارهای مؤثر در توسعه ورزش و توسعه شهری در شهرهای مختلف، به ویژه در شهر اهواز، فراهم می‌آورد و مسیر پژوهش‌های آتی را هموار می‌سازد.

جدول (۱). پیشینه‌ی پژوهش

نتایج	عنوان	پژوهشگر/سال
نتایج پژوهش نشان می‌دهد که توسعه صنعت ورزش شهری و رشد اقتصادی در قالب یک رابطه هم‌گرایی بلندمدت، به طور متقابل یکدیگر را تقویت می‌کنند. این یافته بیانگر آن است که سرمایه‌گذاری و تمرکز بر بخش ورزش در شهرها نه تنها به رشد مستقیم این صنعت منجر می‌شود، بلکه به عنوان عامل محرک و پایدار در رشد اقتصادی شهر نیز عمل می‌کند. هرچند اثرات مثبت این رابطه ممکن است در طول زمان کاهش یابد، اما آزمون گرنجر به وضوح نشان می‌دهد که صنعت ورزش شهری تاثیر مستقیمی بر رشد اقتصادی دارد، در حالی که تاثیر معکوس آن چندان قابل اثبات نیست. این نتایج بر اهمیت برنامه‌ریزی	تاثیر صنعت ورزش شهری بر توسعه اقتصادی	وانگ و یانگ (۲۰۲۵)

¹ Wang & Yang

<p>استراتژیک و هدفمند در توسعه صنعت ورزش در شهرها تأکید می‌کند، چرا که این رویکرد می‌تواند نقش کلیدی در دستیابی به رشد اقتصادی پایدار و بلندمدت ایفا کند.</p>		
<p>نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که ساکنان شهر کمبریج، به طور کلی، از تأثیرات مثبت توسعه شهری ناشی از میزبانی رویدادهای ورزشی حمایت می‌کنند و بر این باورند که این رویدادها نقش مهمی در بهبود رفاه اجتماعی ایفا می‌کنند. همچنین، یافته‌ها حاکی از آن است که نقش مقامات محلی در برنامه‌ریزی و مدیریت این رویدادها، اهمیت حیاتی دارد و می‌تواند تاثیرگذاری آن‌ها را تقویت کند. علاوه بر این، نظریه‌های تبادل اجتماعی و دلبستگی اجتماعی به عنوان چارچوب‌های تبیینی، در توضیح این پدیده و حمایت جامعه از توسعه‌های شهری مرتبط با رویدادهای ورزشی، کاربردی و موثر هستند. در نتیجه، این پژوهش بر اهمیت نقش مدیریت محلی و عوامل اجتماعی در شکل‌گیری حمایت عمومی و موفقیت برنامه‌های توسعه شهری تأکید می‌کند.</p>	<p>نقش توسعه پایدار در رویدادهای ورزشی بین‌المللی غیرمگا در یک شهر کوچک</p>	<p>وانگ و همکاران^۱ (۲۰۲۴)</p>
<p>نتایج این مطالعه به روشنی نشان می‌دهد که ادراک ساکنان نسبت به تأثیرات مثبت و منفی رویدادهای ورزشی در جوامعشان، نقش کلیدی در شکل‌گیری توسعه شهری پایدار ایفا می‌کند. یافته‌ها حاکی از آن است که رابطه مستقیمی و قوی بین درک ساکنان از توسعه پایدار و حمایت آن‌ها از میزبانی رویدادهای ورزشی در محله‌هایشان وجود دارد. این همبستگی قوی بر اهمیت مدیریت پایدار و مسئولانه رویدادهای ورزشی تأکید می‌کند، چرا که چنین مدیریتی نه تنها حمایت محلی را افزایش می‌دهد، بلکه مسیر را برای تحقق توسعه شهری پایدار و موفق هموار می‌سازد. در نتیجه، توجه به نگرش و ادراک ساکنان و اجرای برنامه‌های مدیریت پایدار، از عوامل حیاتی در تحقق اهداف توسعه شهری و ورزشی محسوب می‌شود.</p>	<p>نقش رویدادهای ورزشی در توسعه پایدار</p>	<p>پارا-کاماچو و همکاران^۲ (۲۰۲۳)</p>
<p>نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که مزایای رویدادهای ورزشی بزرگ، به طور معمول، پایدار و بلندمدت نیستند. با این حال، میزبانی موفقیت‌آمیز این رویدادها در دانشگاه تایپه، تاثیر قابل توجهی بر توسعه و بهبود چهره شهر، تقویت زیرساخت‌ها و ارتقای هویت ملی آن داشته است. بر این اساس، تأکید بر این است که دانشگاه تایپه باید متعهد به ایجاد و حفظ میراث‌های پایداری باشد که فراتر از زمان برگزاری رویداد، منافع بلندمدتی برای جامعه و توسعه شهری پایدار به همراه داشته باشد. این یافته، اهمیت برنامه‌ریزی استراتژیک و تمرکز بر میراث‌های فرهنگی و زیرساختی در فرآیند برگزاری رویدادهای بزرگ ورزشی را برجسته می‌سازد.</p>	<p>مدیریت رویدادهای ورزشی بر توسعه شهری</p>	<p>لیو و همکاران^۳ (۲۰۲۱)</p>
<p>نتایج نشان می‌دهد که رویدادهای ورزشی پایدار، مانند بازی‌های مشترک‌المنافع ۲۰۱۸ گلد کوست، پتانسیل قابل توجهی در پیشبرد توسعه شهری دارند و در تحقق اهداف مربوط به شهرهای پایدار، از جمله بهبود حمل‌ونقل، برنامه‌ریزی مشارکتی، حفاظت از میراث فرهنگی و طبیعی، کاهش اثرات زیست‌محیطی و ایجاد فضاهای سبز موثر هستند. با این حال، کمبود ارجاع مستقیم و کافی به هدف توسعه پایدار ۱۱ در گزارش‌های پایداری رویدادها، نشان‌دهنده نیاز به ابزارهای گزارش‌دهی منسجم‌تر است تا بتوان اثرات این رویدادها را به</p>	<p>بررسی ساختار رویدادهای ورزشی پایدار و دستیابی به تأثیر مطلوب بر توسعه شهری</p>	<p>بوسکارینی و همکاران^۴ (۲۰۲۱)</p>

¹ Wang et al

² Parra-Camacho et al

³ Lu et al

⁴ Buscarini et al

<p>صورت شفاف‌تر و قابل اندازه‌گیری‌تر در گزارش‌های پایداری منعکس کرد و در نتیجه، تصمیم‌گیری‌های بهتری در حوزه توسعه شهری صورت گیرد.</p>		
<p>نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که ۱۶ عامل مؤثر بر توسعه ورزش شهروندی، در قالب هفت سطح مختلف طبقه‌بندی شده‌اند. از این میان، عوامل مرتبط با چشم‌انداز، مدیریت کلان و برنامه‌ریزی استراتژیک، در سطح زیربنایی و پایه‌ای مدل قرار دارند. بر این اساس، می‌توان نتیجه گرفت که تمرکز و توجه به توسعه ورزش شهروندی باید در سیاست‌گذاری‌های کلان دولت و برنامه‌های استراتژیک ملی قرار گیرد. در نتیجه، مسئولان باید نسبت به طراحی و اجرای برنامه‌های جامع و هدفمند در حوزه توسعه ورزش شهروندی اهتمام ورزند تا بتوانند نقش مؤثری در ترویج فرهنگ فعالیت بدنی و ارتقای سلامت جامعه ایفا کنند.</p>	<p>بررسی طراحی مدل توسعه ورزش شهروندی کلان شهرهای ایران با رویکرد مدل‌سازی ساختاری تفسیری</p>	<p>کیانی و همکاران (۱۴۰۲)</p>
<p>نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که یازده عامل کلیدی شامل زیرساختی، انسانی، سخت‌افزاری، حقوقی، اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، ورزش همگانی، ورزش قهرمانی، فردی-خانوادگی، مدیریتی و توسعه‌ای، به عنوان عوامل مؤثر در مدل توسعه پایدار ورزش در حاشیه کلانشهرها شناسایی شده‌اند و در سه شاخص اصلی شامل عوامل علی، زمینه‌ای و ساختاری (مداخله‌گر) طبقه‌بندی شده‌اند. بر این اساس، می‌توان انتظار داشت که با شناخت این عوامل و تمرکز بر اقدامات راهبردی، زیرساخت‌ها و پایه‌های اجرایی، شرایط لازم برای رشد و توسعه ورزش پایدار در حاشیه کلانشهر مشهد فراهم گردد و مسیر توسعه این حوزه در این منطقه هموار شود.</p>	<p>ارائه مدل توسعه پایدار ورزش در حاشیه کلان شهرها براساس نظریه داده بنیاد در کلانشهر مشهد</p>	<p>کاربر جعفرآبادی و همکاران (۱۴۰۲)</p>
<p>نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که برای دستیابی به توسعه پایدار در حوزه ورزش، لازم است برنامه‌های راهبردی با تأکید بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های بخش خصوصی تدوین شود، و همچنین، گسترش فضاهای ورزشی در سطح شهر و توزیع عادلانه امکانات ورزشی به گونه‌ای باشد که تمامی شهروندان بتوانند به راحتی به این امکانات دسترسی داشته باشند. علاوه بر این، توجه به راهبردهای سازمانی، از جمله تدوین برنامه‌های استراتژیک برای مشارکت فعال مردم، بهره‌گیری از ابزارهای کنترل و ارزیابی، و ایجاد محیط کاری مبتنی بر اعتماد و صداقت، نقش مهمی در تثبیت و پایداری توسعه ورزش ایفا می‌کند. عوامل ساختاری و علی نیز، با تمرکز بر زمینه‌یابی محیطی، عملیات مدیریتی مؤثر و ارتقای کیفیت خدمات، می‌توانند تقاضا و سهم ورزش در توسعه کشور را افزایش دهند و زمینه‌ساز توسعه پایدار و مؤثر در این حوزه باشند.</p>	<p>نقش ورزش در توسعه پایدار ایران</p>	<p>آزادی و همکاران (۱۴۰۱)</p>
<p>نتایج تحقیق حاضر نشان می‌دهد عواملی در تدوین مدل، بدست آمده و مؤثر هستند که شامل ۵ متغیر اصلی و مولفه‌های آن می‌باشد که در نهایت مدل توسعه فضاهای ورزشی شهر تهران با تأکید بر اقتصاد مقاومتی را تشکیل می‌دهند که اگر به مرحله اجرا در بیایند فضاهای ورزشی با هزینه کمتری توسعه خواهند یافت بنابراین راهبردهای لازم در کنار تدوین قوانین شامل توانمندسازی نیروی متخصص، مبارزه با فساد در ورزش، حمایت دولت از حضور بخش خصوصی، به روز رسانی و تقویت مهندسی ورزش و جذب سرمایه می‌تواند باعث توسعه فضاهای ورزشی با رویکرد اقتصاد مقاومتی شود.</p>	<p>طراحی مدل توسعه فضای ورزشی شهر تهران با رویکرد اقتصاد مقاومتی</p>	<p>رضایی و همکاران (۱۳۹۹)</p>
<p>نتایج این پژوهش، با تأیید اعتبار مدل ساختاری، به وضوح نشان می‌دهد که میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی نقش کلیدی و پیش‌بینی‌کننده در توسعه پایدار شهری ایفا می‌کند. تحلیل رگرسیون چندمتغیره نیز این رابطه مهم را اثبات کرده و مشخص می‌سازد که</p>	<p>تأثیر میزبانی رویدادهای ورزشی بر توسعه شهری</p>	<p>همتی مرادآبادی و همکاران (۱۳۹۷)</p>

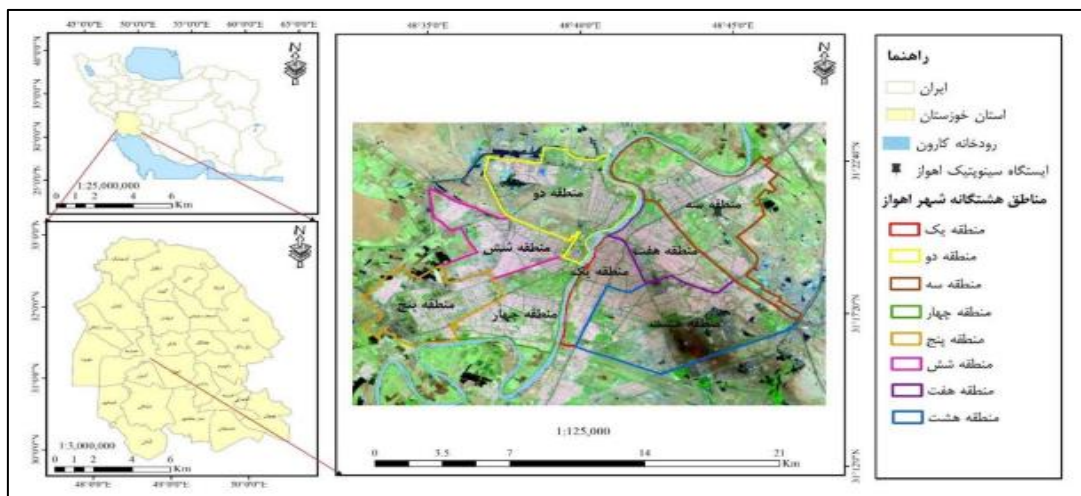
سرمایه‌گذاری در برگزاری چنین رویدادهایی، فراتر از جنبه‌های ورزشی، می‌تواند به عنوان یک استراتژی مؤثر در تحول و توسعه شهری عمل کند. این رویدادها با توانایی در ایجاد ساختارهای سازمانی منسجم، جذب منابع مالی قابل توجه و توسعه زیرساخت‌های شهری، زمینه‌ساز شکوفایی پایدار و ارتقاء سطح کیفیت زندگی شهروندان می‌شوند. بنابراین، تأکید بر این رویکرد، به مدیران شهری امکان می‌دهد با برنامه‌ریزی هدفمند و استراتژیک، گام‌های مؤثری در جهت تحقق اهداف توسعه شهری پایدار بردارند.

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴

پژوهش حاضر با رویکرد آینده‌پژوهی و هدف بررسی عوامل کلیدی تأثیر ورزش بر توسعه شهری، به شناسایی شکاف‌های موجود در ادبیات موضوع می‌پردازد در پژوهش‌های پیشین، نقش ورزش در توسعه شهری و اقتصادی به صورت مجزا مورد بررسی قرار گرفته است، اما خلأ اصلی در این حوزه، کمبود رویکردهای جامع و آینده‌نگر است که بتواند تأثیرات بلندمدت و کلان توسعه ورزش بر پایداری و توسعه شهری را تحلیل کند. این مطالعات بیشتر بر اثرات کوتاه‌مدت و روابط اقتصادی تمرکز داشته‌اند و تحلیل‌های استراتژیک و آینده‌پژوهانه در این زمینه کمتر مورد توجه قرار گرفته است. در نتیجه، نیاز به رویکردی نوآورانه و جامع احساس می‌شود که بتواند عوامل کلیدی توسعه ورزش را در قالب چارچوبی بلندمدت و استراتژیک بررسی کند و نقش آن‌ها را در تحقق توسعه شهری پایدار و مقاوم مشخص سازد. این رویکرد، علاوه بر تحلیل وضعیت کنونی، به پیش‌بینی روندهای آینده و ارائه راهکارهای راهبردی برای سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان شهری می‌پردازد، که تاکنون در پژوهش‌های موجود کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

۳. محدوده مورد مطالعه

شهر اهواز به عنوان یکی از شهرهای بزرگ ایران و مرکز شهرستان اهواز و استان خوزستان از نظر جغرافیایی در ۳۱ درجه و ۲۰ دقیقه عرض شمالی و ۴۸ درجه و ۴۰ دقیقه طول شرقی در جلگه‌ای با ارتفاع ۱۸ متر از سطح دریا قرار گرفته است و بر اساس آخرین آمار شهر اهواز دارای ۱,۳۰۲,۵۹۱ نفر جمعیت بوده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). دارای ۸ منطقه شهری، ۳۴ ناحیه و ۱۲۴ محله می‌باشد (معاونت برنامه ریزی شهری اهواز، ۱۳۹۶: ۶). شکل ۳ بیانگر محدوده جغرافیایی شهر اهواز می‌باشد.

شکل (۳). موقعیت جغرافیایی شهر اهواز. ماخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خوزستان، ۱۴۰۴

۴. روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش با رویکردی توصیفی-تحلیلی، به بررسی دقیق شاخص‌ها و متغیرهای مؤثر توسعه ورزش بر توسعه شهری در شهر اهواز می‌پردازد. در ابتدا، با مطالعه اسناد، مصاحبه‌های عمیق با خبرگان و توزیع پرسشنامه، متغیرهای اصلی شناسایی و ساختاربندی شدند. پس از بررسی ادبیات موضوع، لیستی اولیه از متغیرها به دست آمد که با استفاده از تکنیک دلفی و نظر متخصصان، به متغیرهای نهایی پژوهش محدود شد. در مرحله تحلیل، برای سنجش تأثیر این متغیرها در جامعه هدف، از روش پیمایشی و ابزار پرسشنامه استفاده شد. پرسشنامه بر اساس تحقیقات پیشین و دیدگاه خبرگان طراحی شده و روایی آن با تحلیل محتوایی و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ (بالتر از ۰.۷) تأیید شد که نشان‌دهنده اعتبار بالای ابزار سنجش است. جامعه آماری این پژوهش شامل متخصصان و کارشناسان دارای دانش و تجربه در زمینه ورزش و توسعه شهری (از جمله خبرگان، اساتید دانشگاه، مدیران و کارشناسان فعال در زمینه‌های شهر، توسعه شهری و ورزش در شهر اهواز) است. برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری گلوله برفی استفاده شد؛ این روش با توجه به ماهیت اکتشافی پژوهش و عدم وجود چارچوب نظری مشخص در ابتدا، کارآمد بود. این فرآیند با شناسایی اولیه تعدادی از کارشناسان آغاز شد و با معرفی افراد آگاه‌تر ادامه یافت تا به اشباع نظری رسید و در نهایت ۵۰ مصاحبه با متخصصان انجام شد. در گام بعدی، پس از شناسایی و تدوین شاخص‌های کلیدی از طریق روش اسنادی و مصاحبه، برای تعیین وزن و روابط متقابل میان این شاخص‌ها، از روش ماتریس اثرات متقاطع بهره گرفته شد. در این روش، خبرگان میزان تأثیر هر شاخص بر سایر شاخص‌ها را بر اساس مقیاسی پنج‌درجه‌ای (۰ تا ۳) ارزیابی کردند که نتایج این ارزیابی در شناسایی پیشران‌های کلیدی و استراتژیک به کار رفت. شاخص‌های نهایی و کدهای مربوط به آن‌ها نیز در جدول (۲) ارائه شده‌اند.

جدول (۲). شاخص‌های توسعه ورزش بر توسعه شهری در شهر اهواز

ابعاد	شاخص	زیر شاخص	کد
توسعه اقتصادی	جذب سرمایه‌گذاری و رونق کسب‌وکار (T1)	جذب شرکت‌های مرتبط با ورزش، اسپانسرها و سرمایه‌گذاران	E1
		افزایش فعالیت‌های تجاری و گردشگری ورزشی (هتل‌ها، رستوران‌ها، فروشگاه‌ها)	E2
	ایجاد اشتغال (T2)	فرصت‌های شغلی مستقیم (مربیان، ورزشکاران، مدیران ورزشی)	E3
		فرصت‌های شغلی غیرمستقیم در صنایع وابسته (حمل و نقل، خدمات، امنیت)	E4
	افزایش درآمد شهری (T3)	درآمدهای مالیاتی از فعالیت‌های ورزشی و رویدادها	E5
		افزایش ارزش املاک در اطراف زیرساخت‌های ورزشی	E6
		تقویت تصویر و هویت شهر از طریق میزبانی رویدادهای بزرگ و داشتن تیم‌های ورزشی موفق	E7
توسعه اجتماعی و فرهنگی	ارتقای سلامت و تندرستی (T5)	افزایش مشارکت شهروندان در فعالیت‌های بدنی و کاهش بیماری‌های مرتبط با کم‌تحرکی	S1
		بهبود سلامت روانی و کاهش استرس در جامعه	S2
	تقویت تعاملات اجتماعی و انسجام جامعه (T6)	ایجاد فضاهای مشترک برای ارتباط و همکاری افراد از گروه‌های مختلف	S3
		افزایش حس تعلق و هویت جمعی از طریق حمایت از تیم‌ها و حضور در رویدادها	S4
	کاهش آسیب‌های اجتماعی (T7)	کاهش جرایم و رفتارهای پرخطر از طریق ایجاد محیط‌های سالم	S5
		هدایت انرژی جوانان به سمت فعالیت‌های سازنده	S6
		تلفیق ورزش با فرهنگ و گردشگری (ورزش + فرهنگ، ورزش + گردشگری)	S7

S8	افزایش نشاط و پویایی فرهنگی در شهر	غنی سازی فرهنگ شهری (T8)	توسعه زیرساختی و محیط زیست
S9	فراهم آوردن فرصت‌هایی برای آموزش و رشد مهارت‌های ورزشی در تمام سنین	توسعه انسانی و پرورش استعدادها (T9)	
S10	شناسایی و پرورش استعدادها و ورزشی در سطح محلی و ملی	توسعه و بهسازی زیرساخت‌های شهری (T10)	
I1	ساخت و نوسازی اماکن و تجهیزات ورزشی (استادیوم‌ها، سالن‌ها، پارک‌های ورزشی)	بهره‌برداری بهینه از فضاهای شهری (T11)	
I2	بهبود شبکه‌های حمل و نقل و دسترسی به مراکز ورزشی	توسعه پایدار و مسئولیت زیست‌محیطی (T12)	
I3	تبدیل فضاهای بدون استفاده یا فرسوده به مناطق ورزشی و تفریحی پویا		
I4	افزایش فضاهای سبز و عمومی مرتبط با ورزش		
I5	ترویج رویکردهای پایدار در طراحی و بهره‌برداری از زیرساخت‌های ورزشی (مانند کاهش ردپای کربن)		
I6	افزایش آگاهی زیست‌محیطی از طریق رویدادها و فعالیت‌های ورزشی در طبیعت		

منبع: گردآورندگان، ۱۴۰۴

۵. یافته‌های پژوهش (تجزیه و تحلیل داده‌ها)

به منظور شناسایی مؤلفه‌های توسعه ورزش و توسعه شهری، نظرات متخصصان حوزه ورزش و توسعه شهری از طریق مصاحبه و پرسشنامه جمع‌آوری و تحلیل شد. در این راستا، ۲۳ شاخص کلیدی استخراج گردید. برای بررسی روابط بین این شاخص‌ها و تعیین تأثیرگذاری متقابل آن‌ها، از نرم‌افزار میک‌مک استفاده شد. با استفاده از روش ماتریس اثرات متقاطع، یک ماتریس ۲۳×۲۳ ایجاد شد که در آن، خبرگان میزان تأثیر هر شاخص بر سایر شاخص‌ها را ارزیابی نمودند. با بهره‌گیری از تحلیل اثرات متقابل در نرم‌افزار میک‌مک، شاخص پرشدگی برای روندهای مورد نظر، رقم قابل توجه ۹۱/۶۸ درصد را نشان می‌دهد که مؤید تأثیر عمیق و متقابل متغیرها بر یکدیگر است. از مجموع ۴۸۵ رابطه بررسی شده، توزیع تأثیرات به این صورت بوده است: ۴۴ رابطه فاقد تأثیر، ۱۰۳ رابطه با تأثیر اندک، ۱۹۷ رابطه با تأثیر متوسط و ۱۸۵ رابطه با تأثیر چشمگیر. این یافته‌ها گویای وابستگی شدید عناصر سیستم و پیچیدگی ساختار آن است، به نحوی که هر تغییر در یک متغیر، پتانسیل ایجاد دگرگونی‌های اساسی در سایر اجزا را داراست و درک و شناسایی روابط با سطح تأثیرگذاری متوسط و بالا، نقشی حیاتی در مدیریت و پیش‌بینی دقیق تحولات ایفا می‌کند.

جدول (۳). ویژگی‌های تأثیرات مستقیم^۱

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۴۴	تعداد صفرها (بدون تأثیر)	۲۳	ابعاد ماتریس
۱۰۳	تعداد یک‌ها (تأثیر ضعیف)	۲	تعداد تکرار
۱۹۷	تعداد دوها (تأثیر متوسط)	۹۷٪	تعداد تکرار (چرخش)
۱۸۵	تعداد سه‌ها (تأثیر زیاد)	۸۵٪	
۴۸۵	مجموع	۹۹٪	
۹۱.۶۸٪	میزان پرشدگی خانه‌ها	۱۰۰٪	

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴

^۱ MDI

تحلیل‌های نرم‌افزار میک‌مک^۱ نشان می‌دهد که شاخص‌های مورد بررسی توسعه ورزش و نقش آن بر توسعه شهری، روابط پیچیده و درهم‌تنیده دارند. این تحلیل‌ها نه تنها تعاملات و وابستگی‌های پنهان را آشکار می‌کنند، بلکه درک عمیق‌تری از ساختار کلی سیستم فراهم می‌آورند. بخش قابل توجهی از این روابط تأثیرگذاری متقابل و دوسویه دارند، به این معنی که تغییر در یک شاخص می‌تواند بر سایر عوامل تأثیر بگذارد و سیستمی پویا و به هم پیوسته را شکل دهد. بررسی نقشه پراکنش متغیرهای مؤثر بر آینده توسعه ورزش و نقش آن بر توسعه شهری نیز نشان می‌دهد که اکثر متغیرها در اطراف محور قطری پلان متمرکز شده‌اند و در پنج ناحیه اصلی نرم‌افزار میک‌مک پراکنده‌اند. این الگو نشان‌دهنده وضعیت ناپایدار و حساس سیستم است که بر ضرورت رویکردی جامع و یکپارچه برای مدیریت و برنامه‌ریزی در این زمینه تأکید دارد.

الف. ناحیه اول: متغیرهای تأثیرگذار: نتایج این پژوهش، بینش‌های مهمی را در مورد متغیرهای کلیدی تأثیرگذار توسعه ورزش بر توسعه شهری در شهر اهواز را ارائه می‌دهد. الگوی توزیعی این متغیرها، نشان‌دهنده نقش محوری آن‌ها در تعیین وضعیت آتی این حوزه است. نتایج جدول (۴) نشان‌دهنده اهمیت و تأثیر بالای ورزش در ارتقاء آگاهی زیست‌محیطی، افزایش نشاط فرهنگی و بهبود فضای شهری است. زیرشاخص افزایش آگاهی زیست‌محیطی با امتیاز خالص ۱۸۰، بیانگر پتانسیل ورزش به عنوان ابزاری برای ترویج حفاظت از محیط زیست و افزایش مشارکت شهروندان در فعالیت‌های زیست‌محیطی است. همچنین، امتیاز ۱۲۳ برای افزایش نشاط و پویایی فرهنگی نشان می‌دهد که فعالیت‌های ورزشی می‌توانند به شکوفایی فرهنگ و توسعه روح اجتماعی در شهر کمک کنند. تبدیل فضاهای بدون استفاده به مناطق ورزشی و تفریحی پویا با امتیاز خالص ۸۶ نیز نشان‌دهنده اهمیت احیای فضاهای عمومی و ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای فعالیت‌های ورزشی و اجتماعی است. در مجموع، این نتایج تأکید بر ضرورت سرمایه‌گذاری در ورزش به عنوان یک استراتژی کلیدی برای توسعه پایدار شهری دارند. که این سه زیر شاخص رتبه اول تا سوم را به خود اختصاص داده‌اند در مقابل ساخت و نوسازی اماکن و تجهیزات ورزشی (استادیوم‌ها، سالن‌ها، پارک‌های ورزشی) با امتیاز خالص ۲۸ پایین‌ترین امتیاز را در بین شاخص‌ها به خود اختصاص داده است که این امر نشان‌دهنده یک وضعیت نامناسب در زیرساخت‌های ورزشی در شهر اهواز است. این امتیاز پایین می‌تواند به دلیل کمبود سرمایه‌گذاری و توجه به توسعه امکانات ورزشی باشد و بیانگر نیاز فوری به برنامه‌ریزی و اقدام در جهت بهبود شرایط و تأمین زیرساخت‌های لازم برای ورزش و تفریح شهروندان است. فقدان امکانات مناسب نه تنها بر کیفیت تجربه ورزشی شهروندان تأثیر می‌گذارد، بلکه می‌تواند مانع رشد و توسعه فرهنگ ورزشی در جامعه شود. بنابراین، لازم است تا مسئولان

^۱ MICMAC

به طور جدی به این مقوله پرداخته و با اتخاذ تدابیر لازم، به تقویت و بهبود این بخش کلیدی بپردازند.

جدول (۴). اثرات متقاطع متغیرهای تأثیرگذار بر اساس ماتریس MDI و MII

رتبه	خالص مستقیم	تأثیر پذیر	تأثیر گذار	زیر شاخص	کد	شاخص
۶	۲۸	۴۱۸	۴۴۶	ساخت و نوسازی اماکن و تجهیزات ورزشی (استادیوم‌ها، سالن‌ها، پارک‌های ورزشی)	I1	توسعه زیرساختی
۴	۷۶	۴۰۸	۴۸۴	بهبود شبکه‌های حمل و نقل و دسترسی به مراکز ورزشی	I2	و محیطی
۳	۸۶	۳۸۹	۴۷۵	تبدیل فضاهای بدون استفاده یا فرسوده به مناطق ورزشی و تفریحی پویا	I3	
۱	۱۸۰	۳۲۳	۵۰۳	افزایش آگاهی زیست‌محیطی از طریق رویدادها و فعالیت‌های ورزشی در طبیعت	I6	
۲	۱۲۳	۳۴۲	۴۶۵	افزایش نشاط و پویایی فرهنگی در شهر	S8	توسعه
۵	۶۶	۳۹۹	۴۶۵	فراهم آوردن فرصت‌هایی برای آموزش و رشد مهارت‌های ورزشی در تمام سنین	S9	اجتماعی و فرهنگی

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴

با توجه به جدول (۴)، می‌توان گفت که اکثر زیرشاخص‌های توسعه زیرساختی و محیطی در این ناحیه واقع شده‌اند که این امر نشان‌دهنده اهمیت و ارتباط متقابل ورزش با توسعه شهری است. این یافته‌ها نشان می‌دهند که سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی می‌تواند نه تنها به بهبود کیفیت زندگی شهروندان کمک کند، بلکه بر توسعه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی شهر نیز تأثیر مثبت خواهد داشت. توسعه ورزش، از طریق ایجاد فضاهای عمومی مناسب، افزایش فعالیت‌های ورزشی و تفریحی و بهبود آگاهی زیست‌محیطی، می‌تواند به تسهیل ارتباطات اجتماعی و ارتقاء همبستگی اجتماعی منجر شود. همچنین، وجود فضاهای ورزشی و تفریحی مناسب می‌تواند به جذب گردشگران و افزایش درآمدهای محلی کمک کند. به این ترتیب، توجه به ایجاد و نوسازی زیرساخت‌های ورزشی به عنوان یکی از ارکان اساسی در راه توسعه پایدار شهری شناخته می‌شود و می‌تواند به بهبود کیفیت زندگی در شهر اهواز منجر شود. در نتیجه، نیاز به برنامه‌ریزی و هم‌افزایی بین نهادهای مختلف برای تقویت این ابعاد در راستای تحقق اهداف توسعه شهری احساس می‌شود.

ب. ناحیه دوم: متغیرهای دوجبهی: این متغیرها، الگوی توزیع مشخصی در قسمت شمال شرقی صفحه پراکنندگی از خود نشان می‌دهند. این متغیرها نه تنها بر عوامل دیگر تأثیر می‌گذارند، بلکه خودشان هم از سایر متغیرها تأثیر می‌پذیرند؛ این یعنی آن‌ها در یک شبکه پیچیده از روابط علت و معلولی قرار دارند که توسعه ورزش به طور مستقیم بر توسعه شهری اثرگذارند. تحلیل خالص اثرگذاری و اثرپذیری این متغیرهای دوجبهی نشان می‌دهد همان‌طور که از جدول (۵) استنباط

می‌شود، "افزایش حس تعلق و هویت جمعی از طریق حمایت از تیم‌ها و حضور در رویدادها" با کسب امتیاز چشمگیر ۴۷، قوی‌ترین تأثیر مستقیم توسعه ورزش بر توسعه شهری را دارد. این امتیاز بالا نشان‌دهنده اولویت‌بندی ایجاد و تقویت حس تعلق شهروندان از طریق ورزش در برنامه‌ریزی‌های شهری و همچنین حمایت از تیم‌های ورزشی محلی و برگزاری رویدادهای ورزشی به‌عنوان محوری اساسی برای تقویت توسعه شهری است. به عبارت دیگر، این عامل به‌عنوان یک محرک کلیدی عمل می‌کند که بهبود آن، می‌تواند به‌طور مستقیم منجر به رشد و ارتقاء شاخص‌های مربوط به توسعه ورزش در راستای توسعه شهری شود. در مقابل، زیر شاخص‌های افزایش ارزش املاک در اطراف زیرساخت‌های ورزشی و فرصت‌های شغلی مستقیم (مربیان، ورزشکاران، مدیران ورزشی) با امتیاز منفی ۷۶، کمترین تأثیر مستقیم را در این میان از خود نشان می‌دهد. این موضوع می‌تواند به این معنا باشد در مقابل، زیر شاخص‌های افزایش ارزش املاک در اطراف زیرساخت‌های ورزشی و فرصت‌های شغلی مستقیم (مربیان، ورزشکاران، مدیران ورزشی) با امتیاز منفی ۷۶، کمترین تأثیر مستقیم را در این میان از خود نشان می‌دهد.

جدول (۵). اثرات متقاطع متغیرهای دوجبهی بر اساس ماتریس MDI و MII

شاخص	کد	زیر شاخص	تأثیر گذار	تأثیر پذیر	خالص مستقیم	رت به
توسعه اجتماعی و فرهنگی	S3	ایجاد فضاهای مشترک برای ارتباط و همکاری افراد از گروه‌های مختلف	۴۷۵	۵۱۳	-۳۸	۶
	S4	افزایش حس تعلق و هویت جمعی از طریق حمایت از تیم‌ها و حضور در رویدادها	۴۸۴	۴۳۷	۴۷	۱
	S10	شناسایی و پرورش استعدادها و ورزشی در سطح محلی و ملی	۴۷۵	۴۵۶	۱۹	۳
توسعه اقتصادی	E2	افزایش فعالیت‌های تجاری و گردشگری ورزشی (هتل‌ها، رستوران‌ها، فروشگاه‌ها)	۴۹۴	۵۱۳	-۱۹	۵
	E3	فرصت‌های شغلی مستقیم (مربیان، ورزشکاران، مدیران ورزشی)	۳۹۹	۴۷۵	-۷۶	۷
	E5	درآمدهای مالیاتی از فعالیت‌های ورزشی و رویدادها	۵۴۱	۵۱۳	۲۸	۲
	E6	افزایش ارزش املاک در اطراف زیرساخت‌های ورزشی	۴۳۷	۵۱۳	-۷۶	۷
	E7	تقویت تصویر و هویت شهر از طریق میزبانی رویدادهای بزرگ و داشتن تیم‌های ورزشی موفق	۴۶۵	۴۵۶	۹	۴

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴

یافته‌های پژوهش (بر اساس جدول ۴) نشان می‌دهد که توسعه ورزش تربیتی به‌طور قابل‌توجهی تحت تأثیر عوامل دوجبهی اقتصادی و حاکمیتی (سیاسی) قرار دارد. این بدان معنی است که بسیاری از فاکتورهای اقتصادی و سیاسی مرتبط با ورزش تربیتی، می‌توانند هم‌پیش‌برنده باشند و هم مانع ایجاد کنند. در بعد اقتصادی، از ۶ متغیر مورد بررسی، ۵ متغیر دارای این خاصیت دوگانه هستند؛ به عنوان مثال، در حالی که تأمین مالی کافی می‌تواند به توسعه ورزش تربیتی کمک کند، کمبود آن مانع

بزرگی خواهد بود. در بعد حاکمیتی نیز از ۱۴ متغیر، ۸ متغیر ماهیت دوجهی دارند که پیچیدگی نقش سیاست‌ها، قوانین، حمایت‌های دولتی و ثبات سیاسی را برجسته می‌کند. برای نمونه، یک سیاست مشخص می‌تواند با ارائه تسهیلات قانونی به توسعه کمک کند، اما در عین حال، بوروکراسی بیش از حد نیز می‌تواند مانع بزرگی ایجاد کند. در نتیجه، برای توسعه موفق ورزش تربیتی، ضروری است رویکردی جامع و چندجانبه اتخاذ شود که نه تنها این عوامل دوجهی را شناسایی کند، بلکه با برنامه‌ریزی دقیق، جنبه‌های منفی آن‌ها را به حداقل رسانده و جنبه‌های مثبت را تقویت کند.

ج. ناحیه سوم: متغیرهای تنظیمی: متغیرهای تنظیم‌کننده، به عنوان عوامل کلیدی در مرکز سیستم توسعه ورزش، کنترل و تعدیل روابط بین سایر فاکتورها را بر عهده دارند. این متغیرها برای حفظ تعادل و پایداری این حوزه حیاتی هستند و به طور غیرمستقیم بر نحوه تأثیرگذاری سایر مؤلفه‌ها اثر می‌گذارند. در این میان، هدایت انرژی جوانان به سمت فعالیت‌های سازنده با کسب بالاترین امتیاز (۳۸)، مؤثرترین عامل مستقیم بر سایر متغیرها و در نتیجه باعث پیشرفت توسعه ورزش بر توسعه شهری ورزش شناخته شده که لزوم توجه ویژه به ملاحظات هدایت و حمایت از جوانان را برجسته می‌سازد. در مقابل، متغیرهای "فرصت‌های شغلی غیرمستقیم در صنایع وابسته (حمل و نقل، خدمات، امنیت)" (با امتیاز منفی ۳۸) و "کاهش جرایم و رفتارهای پرخطر از طریق ایجاد محیط‌های سالم و افزایش فضاهای سبز و عمومی مرتبط با ورزش" (با امتیاز منفی ۱۹) در حال حاضر کمترین تأثیر مستقیم را به عنوان عوامل تنظیم‌کننده نشان می‌دهند؛ با این حال، اهمیت کلی آن‌ها در یک رویکرد جامع‌تر برای توسعه ورزش و تأثیر آن بر توسعه شهری، به ویژه از نظر تأثیرات غیرمستقیم یا بلندمدت، نادیده گرفته نمی‌شود. اطلاعات دقیق‌تر و امتیازات جزئی این متغیرها در جدول (۶) ارائه شده که می‌تواند راهنمای ارزشمندی برای سیاست‌گذاری‌های آتی در این زمینه باشد.

جدول (۶). اثرات متقاطع متغیرهای تنظیمی بر اساس ماتریس MDI و MII

رتبه	خالص مستقیم	تأثیرپذیر	تأثیر گذار	زیر شاخص	کد	شاخص
۴	-۱۹	۴۳۷	۴۱۸	کاهش جرایم و رفتارهای پرخطر از طریق ایجاد محیط‌های سالم	S5	توسعه اجتماعی و فرهنگی
۱	۳۸	۳۸۰	۴۱۸	هدایت انرژی جوانان به سمت فعالیت‌های سازنده	S6	
۲	۱۰	۳۸۹	۳۹۹	تلفیق ورزش با فرهنگ و گردشگری (ورزش + فرهنگ، ورزش + گردشگری)	S7	
۴	-۱۹	۴۱۸	۳۹۹	افزایش فضاهای سبز و عمومی مرتبط با ورزش	I4	توسعه زیرساختی و محیطی
۳	۰	۳۸۰	۳۸۰	ترویج رویکردهای پایدار در طراحی و بهره‌برداری از زیرساخت‌های ورزشی (مانند کاهش ردپای کربن)	I5	
۵	-۳۸	۴۴۶	۴۰۸	فرصت‌های شغلی غیرمستقیم در صنایع وابسته (حمل و نقل، خدمات، امنیت)	E4	توسعه اقتصادی

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴

د. ناحیه چهارم: متغیرهای تأثیرپذیر: تحلیل این ناحیه نشان می‌دهد که متغیرهای تأثیرپذیر توسعه ورزش بر توسعه شهری، که در بخش جنوب شرقی صفحه پراکندگی قرار دارند، بیشتر ماهیتی واکنشی داشته و تحت تأثیر عوامل دیگر هستند تا اینکه خود محرک توسعه باشند. این بدان معناست که این متغیرها در حال حاضر نقشی پیش‌برنده در پیشرفت ورزش و تأثیر آن بر توسعه شهری، شهر اهواز ایفا نمی‌کنند، بلکه بیشتر پیامد تغییرات در سایر بخش‌ها هستند. نکته نگران‌کننده این است که هر دو شاخص تأثیرپذیر دارای امتیاز منفی هستند که نشان‌دهنده کمترین سطح تأثیرگذاری و اولویت آن‌ها در سیستم فعلی است. به‌طور خاص، "افزایش مشارکت شهروندان در فعالیت‌های بدنی و کاهش بیماری‌های مرتبط با کم‌تحرکی" (با امتیاز منفی ۱۰۵) و "جذب شرکت‌های مرتبط با ورزش، اسپانسرها و سرمایه‌گذاران" (با امتیاز منفی ۱۶۱) در رده‌های اول و دوم از نظر ضعف در اثرگذاری قرار دارند. که این امر نشانه‌ای از شکست سیستماتیک و فروپاشی ساختاری در نظام توسعه ورزشی شهر اهواز محسوب می‌شود؛ چرا که سیستم کنونی نه تنها قادر به بهره‌برداری مؤثر از این حوزه‌های استراتژیک نبوده، بلکه آنها را به موانع فعلی توسعه تبدیل کرده است. این وضعیت هشدار قرمز محسوب می‌شود زیرا خطری جدی و فوری را برای آینده توسعه شهری اهواز رقم زده و ادامه روند کنونی می‌تواند منجر به انحطاط کامل زیرساخت‌های ورزشی شهر، از دست رفتن فرصت‌های طلایی سرمایه‌گذاری و توسعه اقتصادی، و تشدید مشکلات سلامت عمومی و کاهش کیفیت زندگی شهروندان شود که نجات این وضعیت مستلزم اقدامات انقلابی و بی‌درنگ شامل بازسازی کامل ساختار برنامه‌ریزی ورزشی شهری، تزریق سرمایه‌گذاری هدفمند و گسترده در بخش‌های حیاتی و تغییر پارادایم از نگاه منفعل به رویکرد پیشگام و نوآورانه است؛ در غیر این صورت شهر اهواز در معرض از دست دادن کامل فرصت‌های توسعه ورزشی و تبعات مخرب آن برای توسعه شهری قرار خواهد گرفت.

جدول (۷). اثرات متقاطع متغیرهای تأثیرپذیر بر اساس ماتریس MDI و MII

شاخص	کد	زیر شاخص‌ها	تأثیرگذار	تأثیرپذیر	خالص مستقیم	رتبه
توسعه اجتماعی و فرهنگی	S1	افزایش مشارکت شهروندان در فعالیت‌های بدنی و کاهش بیماری‌های مرتبط با کم‌تحرکی	۳۵۱	۴۵۶	-۱۰۵	۱
توسعه اقتصادی	E1	جذب شرکت‌های مرتبط با ورزش، اسپانسرها و سرمایه‌گذاران	۳۶۱	۵۲۲	-۱۶۱	۲

بنابراین با توجه به جدول (۷)، می‌توان نتیجه گرفت که متغیرهای واقع در ناحیه چهارم صفحه پراکندگی به شدت تحت تأثیر عوامل خارجی قرار دارند و برای بهبود وضعیت این متغیرها، باید به عوامل مؤثر بر آن‌ها توجه ویژه شود.

ه. ناحیه پنجم: متغیرهای مستقل: این متغیرها در ناحیه پنجم صفحه پراکندگی و در ضلع جنوبی آن قرار گرفته‌اند. این نشان می‌دهد که این متغیرها حداقل نقش آفرینی را در آینده تو سعه ورزش بر تو سعه شهری شهر اهواز خواهند داشت. همانطور که در جدول (۸) مشهود است، تصویری از تأثیرپذیری بالا و جایگاه پایین‌تر این عوامل در تو سعه ورزش ارائه می‌دهد. در این ناحیه از بین ۲۳ زیر شاخص مورد بررسی در پژوهش تنها زیر شاخص بهبود سلامت روانی و کاهش استرس در جامعه با امتیاز خالص ۱۶۱- در این ناحیه واقع شده است که این امر نشان دهنده ضعف عملکرد این شاخص در نظام توسعه ورزشی بر توسعه شهری در شهر اهواز است.

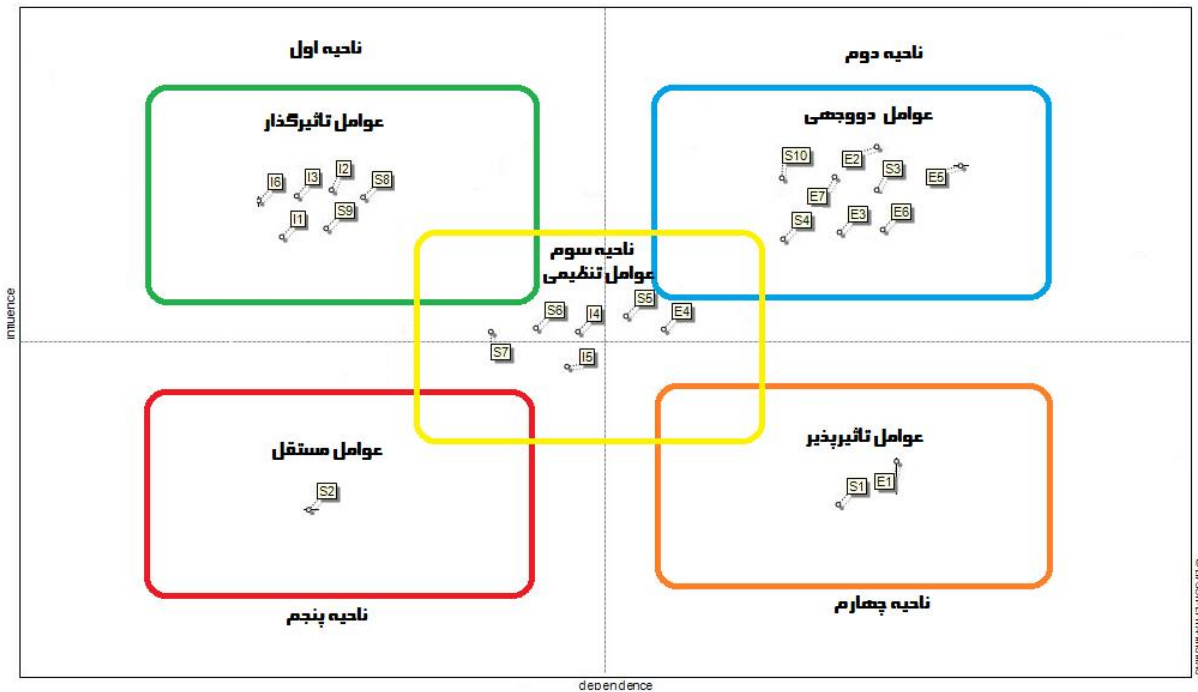
جدول (۸). اثرات متقاطع متغیرهای مستقل بر اساس ماتریس MDI و MII

رتبه	خالص مستقیم	تأثیرپذیر	تأثیرگذار	زیر شاخص‌ها	کد	شاخص
۱	-۱۶۱	۴۰۸	۲۴۷	بهبود سلامت روانی و کاهش استرس در جامعه	S2	توسعه اجتماعی و فرهنگی

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴

بر اساس نتایج تحلیل اثرات متقابل عوامل بر روی یکدیگر، جدول (۹)، میزان تأثیرگذاری مستقیم و غیرمستقیم عوامل مؤثر بر وضعیت آینده توسعه ورزش و تأثیر آن بر توسعه شهری را نشان می‌دهد. مطابق با اطلاعات مندرج در جدول مذکور و بر اساس شکل (۴) که از نرم‌افزار میک مک استخراج شده است، ساخت و نوسازی اماکن و تجهیزات ورزشی (استادیوم‌ها، سالن‌ها، پارک‌های ورزشی)، بهبود شبکه‌های حمل و نقل و دسترسی به مراکز ورزشی، تبدیل فضاهای بدون استفاده یا فرسوده به مناطق ورزشی و تفریحی پویا، افزایش آگاهی زیست‌محیطی از طریق رویدادها و فعالیت‌های ورزشی در طبیعت، افزایش نشاط و پویایی فرهنگی در شهر و فراهم آوردن فرصت‌هایی برای آموزش و رشد مهارت‌های ورزشی در تمام سنین (عوامل تأثیرگذار) و ایجاد فضاهای مشترک برای ارتباط و همکاری افراد از گروه‌های مختلف، افزایش حس تعلق و هویت جمعی از طریق حمایت از تیم‌ها و حضور در رویدادها، شناسایی و پرورش استعدادها و ورزشی در سطح محلی و ملی، افزایش فعالیت‌های تجاری و گردشگری ورزشی (هتل‌ها، رستوران‌ها، فروشگاه‌ها)، فرصت‌های شغلی مستقیم (مربیان، ورزشکاران، مدیران ورزشی)، درآمدهای مالیاتی از فعالیت‌های ورزشی و رویدادها، افزایش ارزش املاک در اطراف زیرساخت‌های ورزشی و تقویت تصویر و هویت شهر از طریق میزبانی رویدادهای بزرگ و داشتن تیم‌های ورزشی موفق (عوامل دوجبهی) بیشترین میزان تأثیرگذاری مستقیم در وضعیت آینده توسعه ورزش و تأثیر آن بر توسعه شهری را داشتند. در زمینه تأثیرگذاری غیرمستقیم نیز بیشترین امتیاز را همین عوامل به خود اختصاص داده‌اند و تکرار شده‌اند. به همین منظور این تکرار همراه با جابه‌جایی در میزان امتیاز شده است. الگوی پراکندگی متغیرها در تحلیل تأثیرات متقاطع، شاخصی کلیدی برای سنجش پایداری یا ناپایداری سیستم است. هنگامی که متغیرها به شکل حرف L در صفحه پراکندگی توزیع می‌شوند، بیانگر یک سیستم پایدار هستند. در چنین سیستمی، نقش هر متغیر (محرک یا پاسخ‌گو) به وضوح مشخص بوده و پیش‌بینی و مدیریت آن آسان‌تر است. در مقابل، اگر متغیرها در صفحه پراکندگی در اطراف محور قطری توزیع شوند، نشان‌دهنده یک

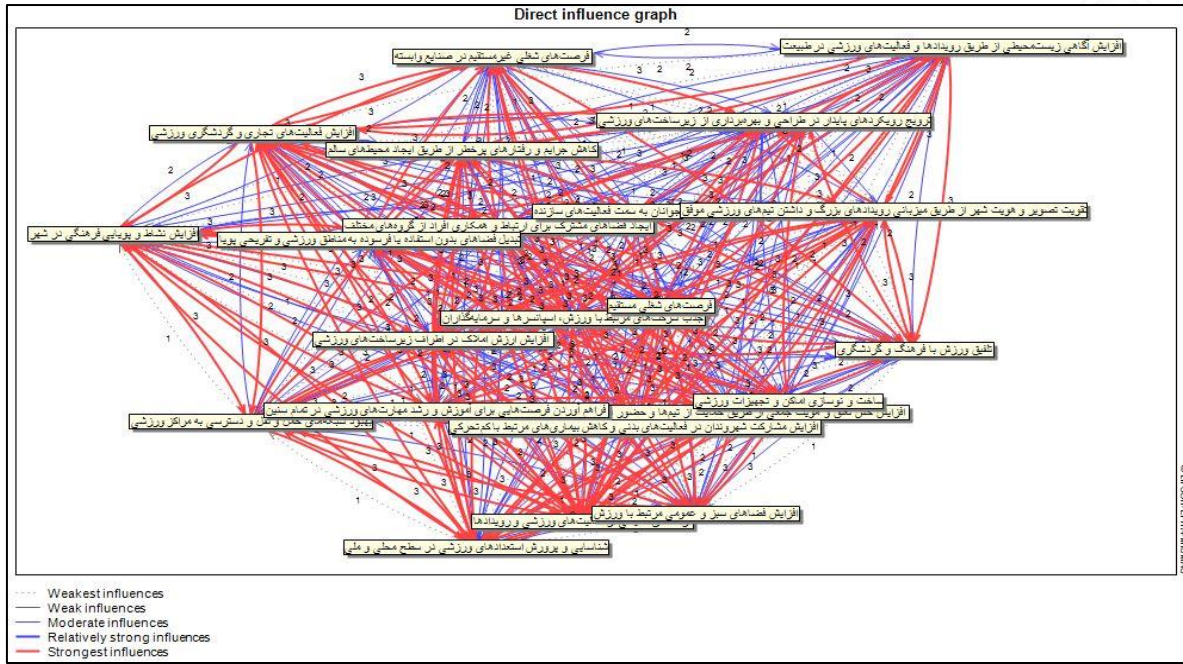
سیستم پیچیده و ناپایدار است. در این حالت، متغیرها اغلب ترکیبی از ویژگی‌های محرک و پاسخ‌گو را از خود نشان می‌دهند که شناسایی دقیق نقش هر یک را دشوار می‌سازد. به طور خلاصه، موقعیت متغیرها در صفحه پراکندگی (همانند شکل ۴) کلید درک ثبات یا عدم ثبات سیستم است و سیستم‌های ناپایدار نیازمند تحلیل‌های دقیق‌تر و مداوم‌تری هستند.

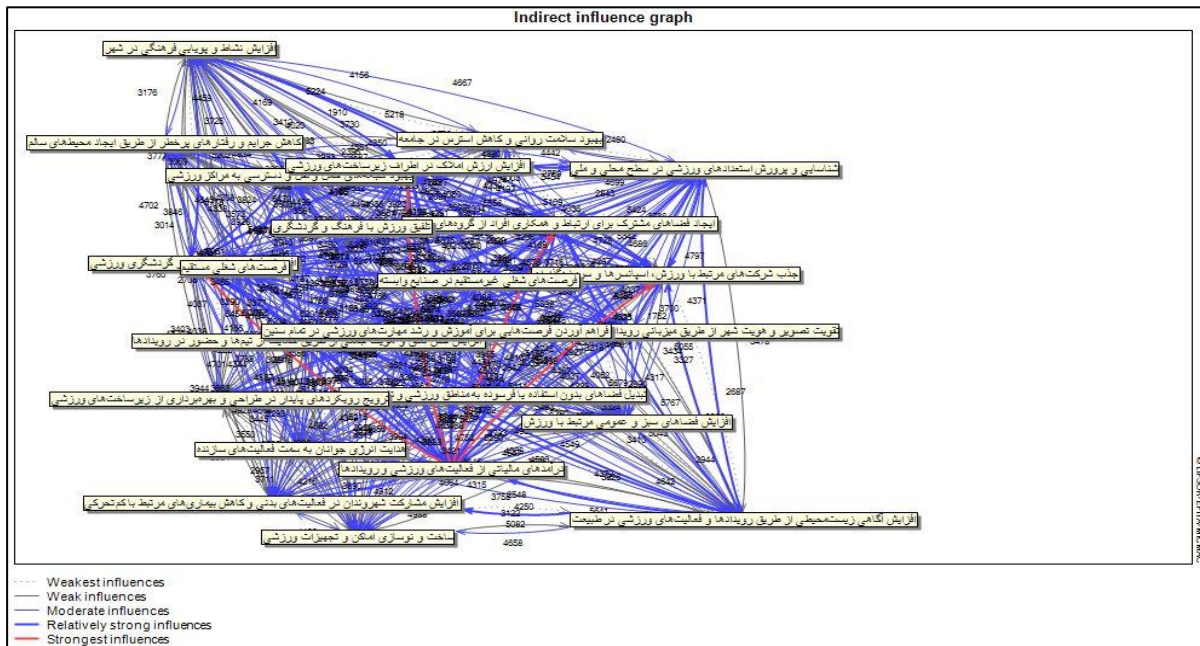
شکل (۴). نمودار پراکنش متغیرها در محور تأثیرگذاری - تأثیرپذیری بر اساس تأثیرات مستقیم. منبع: نگارندگان

۱۴۰۴.

نتایج کلی حاصل از متغیرهای تنظیمی، تأثیرگذاری، دوجویی و غیره در شکل (۳) و (۴) نشان داده شده است. روابط فضایی شکل گرفته در توسعه ورزش بر توسعه شهری گویایی آن است که متغیرهای مستقیم در پوشش ۱۰۰ درصد شامل ساخت و نوسازی اماکن و تجهیزات ورزشی (استادیوم‌ها، سالن‌ها، پارک‌های ورزشی)، بهبود شبکه‌های حمل و نقل و دسترسی به مراکز ورزشی، تبدیل فضاهای بدون استفاده یا فرسوده به مناطق ورزشی و تفریحی پویا، افزایش آگاهی زیست‌محیطی از طریق رویدادها و فعالیت‌های ورزشی در طبیعت، افزایش نشاط و پویایی فرهنگی در شهر و فراهم آوردن فرصت‌هایی برای آموزش و رشد مهارت‌های ورزشی در تمام سنین جز متغیرهای تأثیرگذاری در ناحیه تأثیرگذار و ایجاد فضاهای مشترک برای ارتباط و همکاری افراد از گروه‌های مختلف، افزایش حس تعلق و هویت جمعی از طریق حمایت از تیم‌ها و حضور در رویدادها، شناسایی و پرورش استعدادها و ورزشی در سطح محلی و ملی، افزایش فعالیت‌های تجاری و گردشگری ورزشی (هتل‌ها، رستوران‌ها، فروشگاه‌ها)، فرصت‌های شغلی مستقیم (مربی‌ان، ورزشکاران، مدیران ورزشی)، درآمدهای مالیاتی از فعالیت‌های ورزشی و رویدادها، افزایش ارزش املاک در اطراف زیرساخت‌های ورزشی و تقویت تصویر و هویت شهر از طریق میزبانی رویدادهای بزرگ و داشتن تیم‌های ورزشی موفق جز متغیرهای تأثیرگذاری در ناحیه دوجویی و تشکیل‌دهنده توسعه ورزش بر توسعه شهری هستند. همچنین با توجه به این نتایج می‌توان گفت که با توجه به پوشش ۱۰۰ درصدی شاخص‌های توسعه زیرساختی و محیطی بیشترین تأثیر را بر توسعه ورزش و توسعه شهری می‌گذارد.

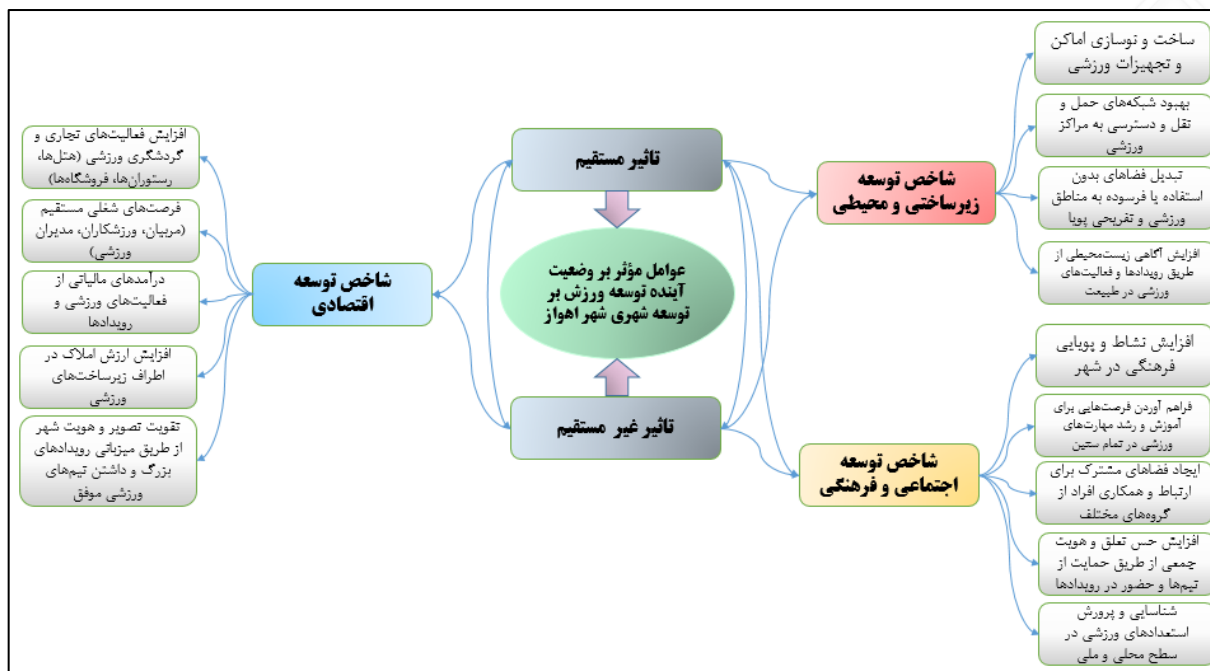

شکل (۵). تأثیرگذاری مستقیم متغیرها با پوشش ۱۰۰ درصد و روابط بین آن‌ها

شکل (۶). تأثیرپذیری متغیرها با پوشش ۱۰۰ درصد و روابط بین آن‌ها. منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴

با توجه به شکل (۵) و (۶) که از نرم‌افزار میک‌مک حاصل شده است، ارتباطات پیچیده و درهم‌تنیده عوامل مختلف تأثیرگذار توسعه ورزش بر توسعه شهری را به تصویر می‌کشد. در این نمودار، عوامل متعددی مانند "درآمدهای مالیاتی از فعالیت‌های ورزشی و رویدادها"، "جذب شرکت‌های مرتبط با ورزش، اسپانسرها و سرمایه‌گذاران"، "فرصت‌های شغلی مستقیم (مربیان، ورزشکاران، مدیران ورزشی)"، "ایجاد فضاهای مشترک برای ارتباط و همکاری افراد از گروه‌های مختلف"، و "افزایش ارزش املاک در اطراف زیرساخت‌های ورزشی" مشاهده می‌شوند که با خطوطی به رنگ‌های مختلف به هم متصل شده‌اند. این رنگ‌ها، شدت تأثیرگذاری (از ضعیف‌ترین تأثیرات با رنگ آبی کم‌رنگ تا قوی‌ترین تأثیرات با رنگ قرمز) را نشان می‌دهند.

شکل (۷) - عوامل مؤثر بر وضعیت آینده نقش توسعه ورزش بر توسعه شهری

جدول (۹). به رتبه‌بندی میزان اثرگذاری مستقیم متغیرها بر یکدیگر به تفکیک تأثیرپذیری و تأثیرگذار پرداخته شده است

جدول (۹). رتبه‌بندی میزان اثرگذاری مستقیم و غیر مستقیم متغیر کلیدی بر یکدیگر به تفکیک تأثیرپذیری و تأثیرگذار

رتبه	مستقیم				غیر مستقیم			
	کد متغیر	تأثیرگذاری	کد متغیر	وابستگی	کد متغیر	تأثیرگذاری	کد متغیر	وابستگی
۱	E5	۵۴۱	E1	۵۲۲	E5	۵۳۷	E1	۵۱۹
۲	I6	۵۰۳	E2	۵۱۳	I6	۵۰۴	E6	۵۱۲
۳	E2	۴۹۴	E5	۵۱۳	E2	۴۸۶	S3	۵۱۰
۴	S4	۴۸۴	E6	۵۱۳	I2	۴۸۵	E2	۵۰۸
۵	I2	۴۸۴	S3	۵۱۳	S4	۴۸۴	E5	۵۰۶
۶	S3	۴۷۵	E3	۴۷۵	S10	۴۷۹	E3	۴۷۱
۷	S10	۴۷۵	E7	۴۵۶	I3	۴۷۳	S1	۴۵۶
۸	I3	۴۷۵	S1	۴۵۶	E7	۴۷۱	S10	۴۵۴
۹	E7	۴۶۵	S10	۴۵۶	S3	۴۶۶	E7	۴۵۳
۱۰	S8	۴۶۵	E4	۴۴۶	S8	۴۶۳	E4	۴۴۵
۱۱	S9	۴۶۵	S4	۴۳۷	S9	۴۶۱	S4	۴۳۹
۱۲	I1	۴۴۶	S5	۴۳۷	E6	۴۴۴	S5	۴۳۸
۱۳	E6	۴۳۷	I1	۴۱۸	I1	۴۳۸	I1	۴۲۱
۱۴	S5	۴۱۸	I4	۴۱۸	S6	۴۱۸	I4	۴۱۶
۱۵	S6	۴۱۸	S2	۴۰۸	S5	۴۱۴	S9	۴۰۹
۱۶	E4	۴۰۸	I2	۴۰۸	I4	۴۰۷	S2	۴۰۵
۱۷	E3	۳۹۹	S9	۳۹۹	E4	۴۰۴	I2	۴۰۴
۱۸	S7	۳۹۹	S7	۳۸۹	E3	۳۹۸	I3	۳۹۱

۱۹	I4	۳۹۹	I3	۳۸۹	S7	۳۹۷	S7	۳۹۰
۲۰	I5	۳۸۰	S6	۳۸۰	I5	۳۸۹	I5	۳۸۶
۲۱	E1	۳۶۱	I5	۳۸۰	E1	۳۶۳	S6	۳۸۲
۲۲	S1	۳۵۱	S8	۳۴۲	S1	۳۵۲	S8	۳۴۹
۲۳	S2	۲۴۷	I6	۳۲۳	S2	۲۴۵	I6	۳۲۴

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

همان‌طور که جدول (۹) به وضوح نشان می‌دهد، سه عامل اصلی درآمدهای مالیاتی از فعالیت‌های ورزشی و رویدادها (E5)، افزایش آگاهی زیست‌محیطی از طریق رویدادها و فعالیت‌های ورزشی در طبیعت (I6) و افزایش فعالیت‌های تجاری و گردشگری ورزشی (هتل‌ها، رستوران‌ها، فروشگاه‌ها) (E2) نقش بسیار مهمی در شکل‌دهی توسعه ورزش بر توسعه شهری شهر اهواز دارند. در بررسی تأثیرگذاری مستقیم، درآمدهای مالیاتی از فعالیت‌های ورزشی و رویدادها بالاترین امتیاز (۵۴۱) پیش‌تاز است، که بر اهمیت بنیادین و تعیین‌کننده دیدگاه مثبت جامعه هدف نسبت به ورزش تأکید می‌کند. به دنبال آن افزایش آگاهی زیست‌محیطی از طریق رویدادها و فعالیت‌های ورزشی در طبیعت با امتیاز (۵۰۳) و افزایش فعالیت‌های تجاری و گردشگری ورزشی (هتل‌ها، رستوران‌ها، فروشگاه‌ها) با امتیاز (۴۹۴) قرار دارند که نشان‌دهنده ضرورت فعالیت‌های تجاری و گردشگری ورزشی برای پیشبرد اهداف توسعه ورزش تبر توسعه شهری است. همچنین در سطح تأثیرگذاری غیرمستقیم نیز، همین سه عامل اصلی بالاترین امتیازات را به خود اختصاص داده‌اند، و از نظر رتبه‌بندی نیز این سه عامل همسان دیده می‌شود ولی در سایر متغیرها تغییرات جزئی دیده می‌شود. درآمدهای مالیاتی از فعالیت‌های ورزشی و رویدادها به ورزش با امتیاز (۵۳۷) همچنان در صدر قرار دارد و نقش محوری خود را در ایجاد یک زیرساخت مالی پایدار برای توسعه ورزش در ارتقای توسعه شهری نشان می‌دهد. افزایش آگاهی زیست‌محیطی از طریق رویدادها و فعالیت‌های ورزشی در طبیعت با امتیاز (۵۰۴) و افزایش فعالیت‌های تجاری و گردشگری ورزشی (هتل‌ها، رستوران‌ها، فروشگاه‌ها) (۴۸۶) نیز به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار می‌گیرند و اهمیت روابط پیچیده و در هم تنیده بین این عوامل را به وضوح نمایان می‌سازند. این ارتباطات نشان‌دهنده این است که سرمایه‌گذاری در ورزش نه تنها منجر به افزایش درآمدهای مالیاتی و بهبود زیرساخت‌ها می‌شود، بلکه به شکل‌گیری یک اکوسیستم پایدار که افزایش آگاهی اجتماعی و زیست‌محیطی را تشویق می‌کند، کمک می‌کند. این فرآیند، نه تنها به ارتقاء کیفیت زندگی در شهرها کمک می‌کند، بلکه می‌تواند موتور محرک توسعه اقتصادی و اجتماعی را نیز به حرکت درآورد. این هم‌پوشانی عوامل کلیدی در هر دو سطح تأثیرگذاری مستقیم و غیرمستقیم، حاکی از پویایی و همبستگی عمیق بین آنهاست. این امر نشان می‌دهد که برای بهبود توسعه ورزش و تاثیر آن بر توسعه شهری، اتخاذ یک رویکرد جامع و یکپارچه ضروری است که تمامی این عوامل را در نظر بگیرد؛ زیرا تقویت هر یک از آنها، نه تنها به طور مستقیم، بلکه از طریق شبکه‌ای از روابط غیرمستقیم، به ارتقاء کلی توسعه شهری کمک شایانی خواهد کرد و موفقیت در این حوزه را تضمین می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

در شرایطی که جهان با تحولات شتابان شهری و چالش‌های پیچیده توسعه مواجه است، بررسی نقش ورزش در توسعه شهری نه تنها یک ضرورت، بلکه یک اولویت راهبردی برای کلانشهرهای ایران به شمار می‌رود. با توجه به

چالش‌های پیش‌رو، از جمله رشد فزاینده جمعیت شهری، نیاز به فضاهای عمومی کارآمد و لزوم تقویت انسجام اجتماعی، ورزش می‌تواند به عنوان یک ابزار قدرتمند برای تحقق توسعه پایدار شهری عمل کند. پژوهش حاضر با رویکرد آینده‌پژوهی، ضمن تحلیل تعاملات پیچیده بین صنعت ورزش، رویدادهای ورزشی و توسعه شهری، به شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهای آتی پرداخته است. نتایج پژوهش حاضر حاکی از آن است که از میان ۲۳ زیر شاخص شناسایی شده، ۱۴ عامل به عنوان عوامل اصلی و تأثیرگذار توسعه ورزش بر توسعه شهری انتخاب شدند. که عبارتند از: شاخص‌های ساخت و نوسازی اماکن و تجهیزات ورزشی (استادیوم‌ها، سالن‌ها، پارک‌های ورزشی)، بهبود شبکه‌های حمل و نقل و دسترسی به مراکز ورزشی، تبدیل فضاهای بدون استفاده یا فرسوده به مناطق ورزشی و تفریحی پویا، افزایش آگاهی زیست‌محیطی از طریق رویدادها و فعالیت‌های ورزشی در طبیعت، افزایش نشاط و پویایی فرهنگی در شهر و فراهم آوردن فرصت‌هایی برای آموزش و رشد مهارت‌های ورزشی در تمام سنین، ایجاد فضاهای مشترک برای ارتباط و همکاری افراد از گروه‌های مختلف، افزایش حس تعلق و هویت جمعی از طریق حمایت از تیم‌ها و حضور در رویدادها، شناسایی و پرورش استعدادها و ورزشی در سطح محلی و ملی، افزایش فعالیت‌های تجاری و گردشگری ورزشی (هتل‌ها، رستوران‌ها، فروشگاه‌ها)، فرصت‌های شغلی مستقیم (مربیان، ورزشکاران، مدیران ورزشی)، درآمدهای مالیاتی از فعالیت‌های ورزشی و رویدادها، افزایش ارزش املاک در اطراف زیرساخت‌های ورزشی و تقویت تصویر و هویت شهر از طریق میزبانی رویدادهای بزرگ و داشتن تیم‌های ورزشی موفق می‌باشد در مجموع، در بین سه شاخص کلی مورد بررسی، شاخص توسعه زیرساختی و محیطی بیشترین تأثیرگذاری را بر توسعه ورزش و در نهایت توسعه شهری نشان داده است که بر اهمیت نقش توسعه زیرساخت‌ها و ایجاد محیط مناسب ورزشی در تحقق اهداف توسعه شهری تأکید دارد. نتایج حاصل از میک‌مک نشان داد از لحاظ تأثیرگذاری مستقیم زیرشاخص‌های درآمدهای مالیاتی از فعالیت‌های ورزشی و رویدادها، افزایش آگاهی زیست‌محیطی از طریق رویدادها و فعالیت‌های ورزشی در طبیعت و افزایش فعالیت‌های تجاری و گردشگری ورزشی (هتل‌ها، رستوران‌ها، فروشگاه‌ها) به ترتیب با امتیاز ۵۶۱، ۵۰۳ و ۴۹۴ در جایگاه‌های اول تا سوم و زیرشاخص‌های درآمدهای مالیاتی از فعالیت‌های ورزشی و رویدادها، افزایش آگاهی زیست‌محیطی از طریق رویدادها و فعالیت‌های ورزشی در طبیعت و افزایش فعالیت‌های تجاری و گردشگری ورزشی (هتل‌ها، رستوران‌ها، فروشگاه‌ها) به ترتیب با امتیاز ۵۳۷، ۵۰۴ و ۴۸۶ که به ترتیب در جایگاه‌های اول تا سوم واقع شده‌اند. یافته‌های این پژوهش تا حد زیادی با مطالعات پیشین همسو است و این همخوانی را می‌توان در تأکید بر اهمیت زیرساخت‌ها و محیط مناسب ورزشی در تحقق توسعه شهری مشاهده کرد، همان‌طور که در پژوهش‌های کیانی و همکاران (۱۴۰۲)، کاربر جعفرآبادی و همکاران (۱۴۰۲)، آزادی و همکاران (۱۴۰۱) و رضایی و همکاران (۱۳۹۹) نیز مورد تأکید قرار گرفته است. در بُعد اقتصادی، نتایج حاضر با یافته‌های وانگ و یانگ (۲۰۲۵) و بوسکارینی و همکاران (۲۰۲۱) در خصوص ارتباط توسعه صنعت ورزش با رشد اقتصادی و پتانسیل رویدادهای ورزشی در پیشبرد توسعه شهری، هم‌راستا است. با این حال، یک ناهمسویی جزئی در اولویت‌بندی عوامل مشاهده می‌شود؛ در حالی که این پژوهش بر اهمیت زیرساخت‌های فیزیکی تأکید می‌کند، برخی مطالعات مانند پارا-کاماچو و همکاران (۲۰۲۳) و وانگ و همکاران (۲۰۲۴) نقش عوامل اجتماعی-فرهنگی و مدیریت محلی را برجسته‌تر می‌دانند. این تفاوت می‌تواند ناشی از شرایط خاص شهر اهواز و نیاز مبرم آن به توسعه زیرساخت‌های ورزشی باشد، در حالی که مطالعات دیگر در شهرهایی با زیرساخت‌های

توسعه یافته تر انجام شده‌اند. در مجموع، نتایج این پژوهش با تأیید و تکمیل یافته‌های قبلی، بر لزوم توجه ویژه به توسعه زیرساخت‌های ورزشی و ایجاد محیط مناسب برای فعالیت‌های ورزشی به عنوان یک پیش شرط ضروری برای توسعه پایدار شهری تأکید می‌ورزد. در نهایت می‌توان گفت که نتایج حاصل از این مطالعه، چارچوبی نوین برای سیاست‌گذاری ورزشی ارائه می‌دهد که نه تنها بر اساس واقعیت‌های بومی شکل گرفته، بلکه با نگاهی آینده‌نگر، راهکارهایی عملیاتی برای ارتقای کیفیت زندگی شهری و تقویت زیرساخت‌های پایدار پیشنهاد می‌کند. از این رو پژوهش پیش‌رو، ضمن تبیین یافته‌های کلیدی، بر اهمیت ادغام ورزش در استراتژی‌های توسعه شهری تأکید کرده و مسیرهای آینده را برای پژوهش‌ها و اقدامات بعدی ترسیم می‌نماید.

منابع:

- ابوطالبی، مرضیه؛ رحیمی، قاسم؛ و نظری، رسول. (۱۴۰۱). ارائه مدل مفهومی نقش ورزش بر توسعه پایدار ایران، رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، ۱۰(۳۹)، ۱۹۵-۲۱۲.
- آزادی، اعظم؛ رحیمی، قاسم؛ و نظری، رسول. (۱۴۰۱). ارائه مدل نقش ورزش بر توسعه پایدار ایران، مدیریت دانش، ۳(۲)، ۳۴-۲۳.
- آهنگری، نوید؛ غایب زاده، شهرزاد؛ حاجی نژاد، صادق. (۱۳۹۶). شناسایی و اولویت بندی راهبردها و راهکارهای توسعه ورزش در شهر بوکان، مطالعات مدیریت ورزشی، ۴۴، ۷۲-۵۱.
- خیاط، میلاد؛ بساک، عاطفه؛ حجازی زاده، زهرا؛ عقیقی، ابراهیم. (۱۴۰۴). واکاوی روند تغییرات اراضی و توسعه شهری شوشتر با بهره گیری از سنجش از دور، تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۷۶(۲۵)، ۲۵-۱. [Doi: 10.61186/jgs.25.76.24](https://doi.org/10.61186/jgs.25.76.24)
- رضائی، صادق؛ فراهانی، ابوالفضل؛ دورودیان، علی اصغر و صفانیا، علی محمد. (۱۳۹۹). طراحی مدل توسعه فضای ورزشی شهر تهران با رویکرد اقتصاد مقاومتی. فصلنامه پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۹(۳)، ۶۸-۵۷. [Doi: 10.30473/arism.2021.7385](https://doi.org/10.30473/arism.2021.7385)
- زنگنه شهرکی، سعید؛ نظری، مریم؛ امیرفخریان، سعید. (۱۴۰۰). اولویت بندی راهبردهای توسعه شهری؛ مطالعه موردی: شهر رشت، چشم انداز شهر های آینده، ۲(۳)(۷)، ۹۱-۱۰۵.
- قنبری فیروزآبادی، علیرضا؛ امانی، امین؛ ریحانی، محمد و سردردیان، مهتا. (۱۳۹۹). طراحی الگوی راهبردی توسعه ورزش دانش آموزی. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۲۰)، ۱۷۹-۲۰۴. [Doi: 10.22089/res.2020.7838.1732](https://doi.org/10.22089/res.2020.7838.1732)
- کاربر جعفرآبادی، سعید؛ اسماعیل زاده قندهاری، محمدرضا؛ فهیم دوین، حسن و عرفانیان خانزاده، حمید. (۱۴۰۲). ارائه مدل توسعه پایدار ورزش در حاشیه کلان شهرها براساس نظریه داده بنیاد (مطالعه موردی: کلانشهر مشهد). پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۱۹(۳۸)، ۱۹۹-۲۳۲. [Doi: 10.22080/jymb.2023.20467.3511](https://doi.org/10.22080/jymb.2023.20467.3511)
- کیانی، احمدرضا؛ امیرحسینی، سید احسان؛ حمیدی، مهرزاد(۱۴۰۲)، طراحی مدل توسعه ورزش شهروندی کلان شهرهای ایران با رویکرد مدلسازی ساختاری تفسیری، مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۲۲(۵۹)، ۱۷۲-۱۵۵. [Doi: 10.22034/ssys.2022.1902.2356](https://doi.org/10.22034/ssys.2022.1902.2356)
- متقی شهری، محمدرحمن؛ غفوری، فرزاد؛ هنری، حبیب و شهلائی، جواد. (۱۳۹۸). طراحی الگوی سلامت ذهنی ورزشکاران شرکت کننده در ورزش تربیتی. پژوهش در ورزش تربیتی، ۷(۱۶)، ۳۸-۱۷. [Doi: 10.22089/res.2018.5430.1417](https://doi.org/10.22089/res.2018.5430.1417)
- همتی مرادآبادی، جمشید؛ سجادی، سید نصرالله و جلالی فراهانی، مجید. (۱۳۹۷). تأثیر میزبانی رویدادهای ورزشی بر توسعه شهری. مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۰(۵۰)، ۱۲۴-۱۰۵. [Doi: 10.22089/smrj.2018.1387](https://doi.org/10.22089/smrj.2018.1387)
- Anthony Jnr, B. (2025). Sustainable mobility governance in smart cities for urban policy development—a scoping review and conceptual model. *Smart and sustainable built environment*, 14(3), 649-671.

- Bowers, M. T. & Green, B. C. (2016). Theory of development of and through sport. In E. Sherry, N. Schulenkorf & P. Philips (Eds.), *Managing sport development: an international approach* (2nd edn. pp. 12–27). Routledge.
- Buscarini, C., Cerroni, F., & Gabrielli, S. F. (2021). Structuring sustainable sport events and achieving desirable impact on urban development. In *Sport Governance and Operations* (pp. 225-243). Routledge.
- Cervero, R., (2020). Urban development on railway-served land: Lessons and opportunities for the developing world.
- Dickson, G., & Zhang, J. J. (2021). Sports and urban development: An introduction. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 22(1), 1-9.
- King, N., Brooks, J., & Horrocks, C. (2018). Interviews in qualitative research.
- Kogler, A. M., Rich, K., & Happ, E. (2025). Youth sport development experiences in Tyrol, Austria: a contextualized examination. *German Journal of Exercise and Sport Research*, 1-10.
- Kruszyńska, E., & Poczta, J. (2019). Hierarchy of factors affecting the condition and development of sports and recreation infrastructure—Impact on the recreational activity and health of the residents of a city (Poznan case study). *International journal of environmental research and public health*, 16(4), 556.
- Lohmann, J., Breithecker, J., Ohl, U., Gieß-Stüber, P., & Brandl-Bredenbeck, H. P. (2021). Teachers' professional action competence in education for sustainable development: A systematic review from the perspective of physical education. *Sustainability*, 13(23), 13343.
- Lu, H. F., & Lin, H. W. (2021). Does the legacy governance of major sporting events affect urban development? The stakeholder's perspectives on the Taipei 2017 Universiade. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 22(1), 87-106.
- Parra-Camacho, D., González-Serrano, M. H., Jiménez, M. A., & Jiménez-Jiménez, P. (2023). Analysis of the contribution of sport events to sustainable development: Impacts, support and resident's perception. *Heliyon*, 9(11).
- Pranata, D., Hita, I. P. A. D., Ariestika, E., & Suwanto, W. (2023). Analysis of the Implications of Organizing Sports on Economic Growth (A Literature Review). *Jurnal Pendidikan Jasmani (JPJ)*, 4(2), 156-164.
- Rajesh, C., Hussain, S., & Cherappurath, N. (2021). Role of socio-economic status and emotional intelligence on sports attainments: a cross-sectional study with women athletes in Kerala, India. *Materials Today: Proceedings*, 37, 2334-2340.
- Schulenkorf, N., Sherry, E., & Phillips, P. (2016). What is sport development? In *Managing sport development* (pp. 3-11). Routledge.
- Su, L., AGUDAMU, Liu, Y., & Zhang, Y. (2023). China's new urban clusters strategy for coordinated economic growth: Evidence from the sports industry. *Plos one*, 18(10), e0292457.
- Wang, H., & Yang, J. (2025). Research on the Impact of Urban Sports Industry on Economic Development Based on Data Mining Techniques. *J. COMBIN. MATH. COMBIN. COMPUT*, 127, 1029-1047.
- Wang, X., Qiao, G., & Lu, Y. (2024). Sustainable development of non-mega international sports events in a small town: Social impacts, residents' attitudes, and leveraging role of local government. *International Journal of Tourism Research*, 26(4), e2699.
- Xiong, D., Shao, C., & Zhang, R. (2025). The Evaluation of Spatial Allocation and Sustainable Optimization Strategies for Sports Venues in Urban Planning Based on Multi-Source Data: A Case Study of Xi'an. *Buildings*, 15(8), 1354.
- Xu, J., & Yang, R. (2019). Sports industry agglomeration and green economic growth—Empirical research based on panel data of 30 provinces and cities in China. *Sustainability*, 11(19), 5399.
- Zarotis, G. (2019). Development of sports tourism. *International Journal of Humanities and Social Science Invention*, 8(6), 01-07.